

LUND UNIVERSITY

Isaac användarhandledning

Jönsson, Bodil

2003

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Jönsson, B. (2003). *Isaac användarhandledning*. [Publisher information missing].
<http://www.isaac.certec.lth.se/manual.asp>

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

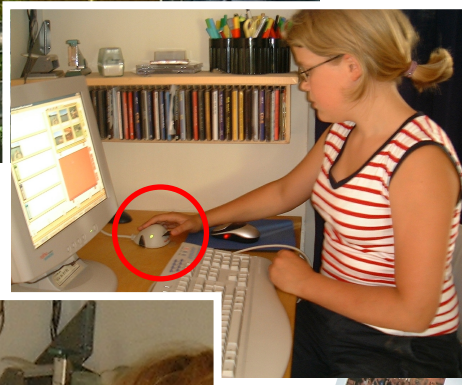
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Isaac

Användarhandledning

Skriv ut en bildhistoria!

1.0 MARS 2003

Det finns flera tomma sidor – de är med för att den som skriver ut sin användarhandledning dubbelsidigt ska få kapitlens förstasidor på framsidor (dvs. högersidor).

Läs detta först

Isaac-projektet har pågått sedan 1993 (du kan läsa om bakgrunden på www.certec.lth.se/isaac). På en av projektets hemvister, Tryckolera, www.tryckolera.certec.lth.se, där man *använder bilder för att prata med människor som inte har ord*, finns idag den aktningsvärda mängden av 50 000 digitala bilder.

I det läget blir behovet stort av en programvara som enkelt kan hantera stora mängder samhörande bild, ljud och text. Ja, också långt dessförinnan, kanske redan vid några hundra bilder, har många behov av ett verktyg för intuitiv och snabb bildhantering.

Därför är det en stor glädje för Certec att nu, mars 2003, kunna göra programvaran Isaac fritt tillgänglig. Programmet bygger på ett originalkoncept av Lars Philipson, IT, LTH. En betaversion har provanvänts i begränsad utsträckning under hösten 2002. Programmet är på

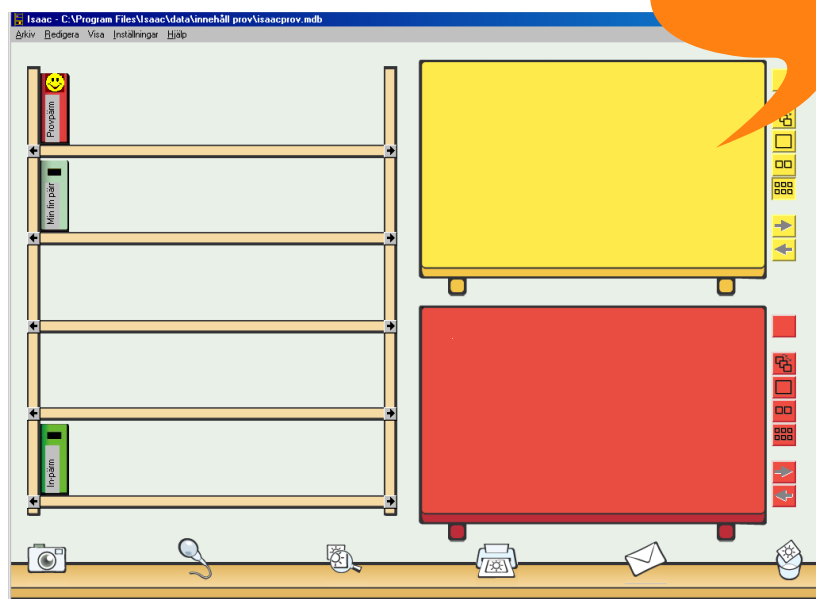
25 MB, inklusive provpärm med bildpaket att öva på.

Vi vädjar nu till alla användare att gå in på den website som hör till Isaac, www.isaac.certec.lth.se, och där berätta om sin Isaac-användning och dela med sig av rön, råd, tips, problem och önskemål. Både vad gäller det Isaac-specifika och vad gäller användningen av digitala bilder i sig.

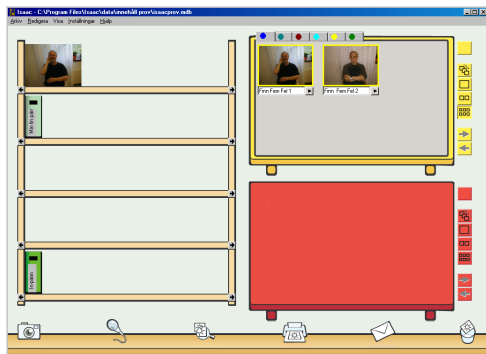
Certec kan i dagens läge inte lova att kontinuerligt uppgradera Isaac – vad som kommer att ske på den fronten blir i stor utsträckning beroende på hur livaktig själva användningen blir. Men säkert är att vi har ett uppriktigt intresse för era erfarenheter och för att aktivt driva webbsiten vidare för ömsesidigt tankeutbyte, inte bara mellan er och oss på Certec utan också mellan er direkt.

Goda hälsningar
Lund i mars 2003
Bodil Jönsson

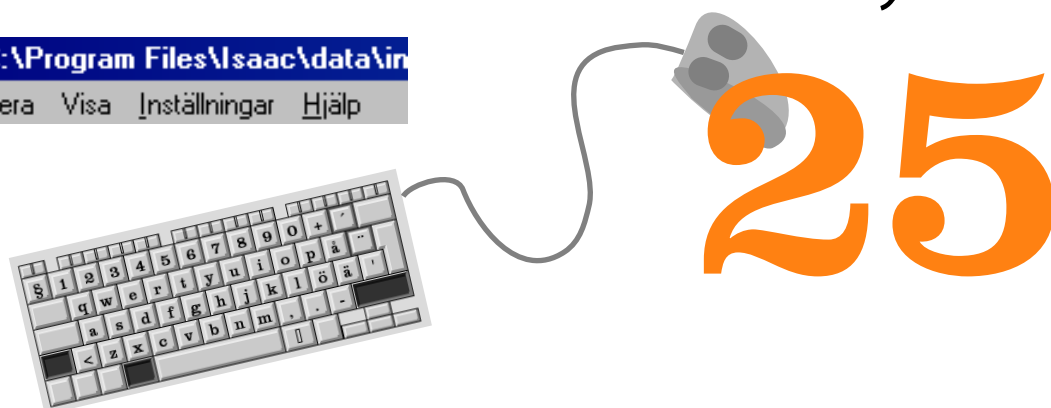
Hej, här är Isaac!

A. Att använda Isaac på lättaste sätt

B. Att använda Isaac med Windows-menyer

C. Säkerhetskopiering **49**

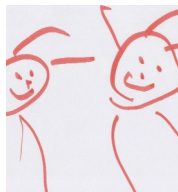
D. Så här fungerar Isaac **55**

E. Installation **61**

F. Dator med tillbehör **65**

G. Finstilt **71**

H. Register **74**

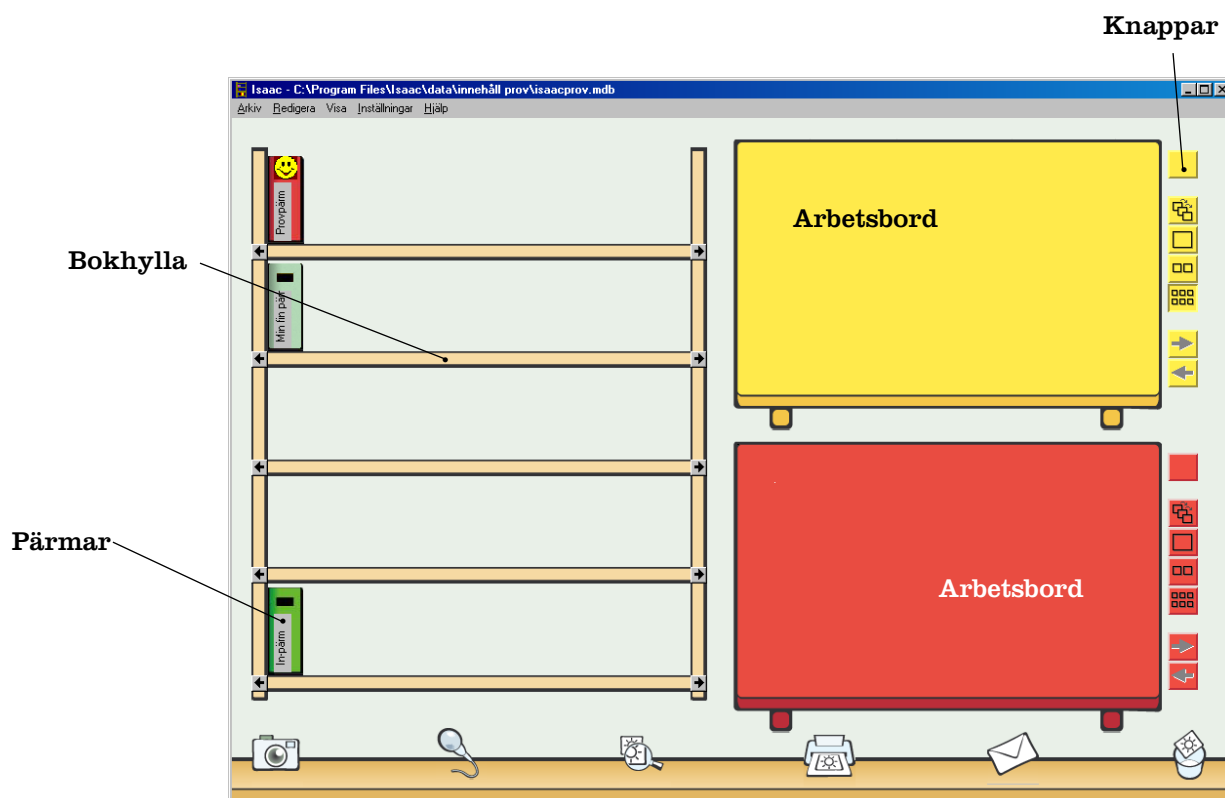
A. Att använda Isaac på lättaste sätt

1. Hemma hos Isaac 9
2. Pärmar 10
3. Arbetsbord 11
4. Bildpaket 12
5. Flikar 13
6. Provpärmen 14
7. Kopiera bildpaket 15
8. Lagra och lyssna på ljud och musik 16
9. Spela in eget ljud 17
10. Hämta bilder 18
11. Förstora bilder 19
12. Titta på bildspel 20
13. Använda zoom 21
14. Skapa och skriva ut bildserier 22
15. Skicka e-bildbrev 23
16. Slänga bildpaket 24

Isaac är cool

A1. Hemma hos Isaac

Med Isaac är det lätt att hantera och lagra stora mängder bilder med tillhörande texter och ljud. Gränssnittet är gjort så att många av funktionerna går att hantera också om man inte kan eller vill läsa och använda menyer. I detta första avsnitt av användarhandledningen presenterar vi just de menyfria möjligheterna, i nästa avsnitt presenteras funktioner via menyerna.

I ett och samma rum finns både ett sökbart bild- och ljudbibliotek och möjligheter till bild- och ljudarbete: mata in bilder och sortera dem, spela in och spela upp ljud, kombinera ihop bild, text och ljud, använda bildspel och zoomning, skriva ut, förbereda för CD och kommunicera via e-post och webb.

Det är alltid just det här rummet du ser på skärmen. Det är här du arbetar med dina bilder, ljudinspelningar,

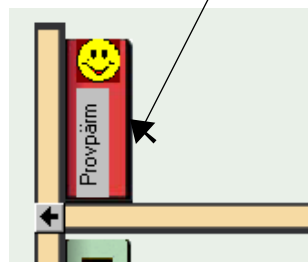
pärmar, osv., och det är härifrån som du kommer åt alla funktioner i Isaac.

Rummet är tvådelat med biblioteket till vänster och arbetsbord till höger. I bokhyllan finns det pärmar där man förvarar sina bilder, ljud och texter, ofta kopplade till varandra som bildpaket. På arbetsborden arbetar man med bilderna, förser dem med text och ljud, sorterar om dem, skickar dem vidare, etc.

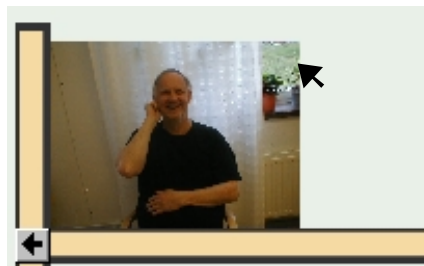
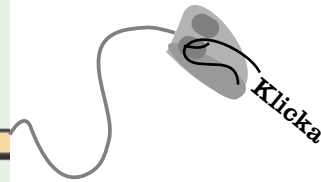
A2. Pärmar

Pärmarna har du för att sortera in och spara dina bilder, ljud och text. Varje pärm har sin bestämda plats och en titelbild som visar vad den innehåller.

Markör

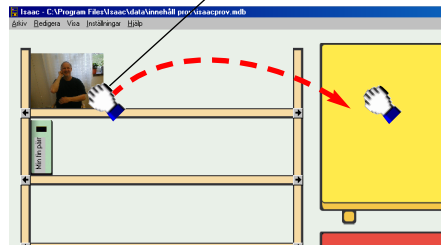

Markera en pärm genom att klicka på den.

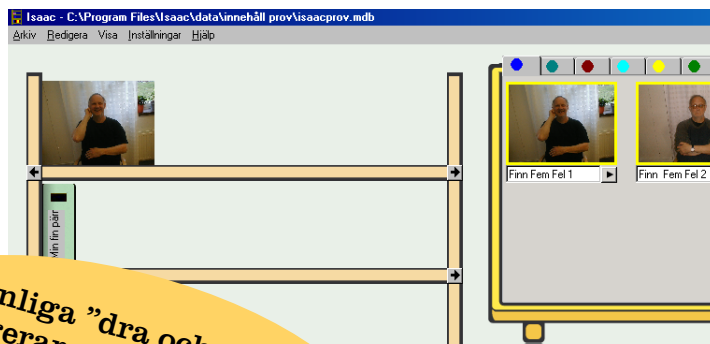

Då visas titelbilden som är den första bilden i pärmerna. Klicka på den.

Hand

Markören blir då en hand. Dra den till ett arbetsbord och klicka igen.

Då öppnas pärmerna och läggs upp på bordet.

Vanliga "dra och släpp" fungerar också när du vill flytta något.

A3. Arbetsbord

För att kunna göra något med innehållet i en pärm måste man flytta den till ett av arbetsborden.

Arbetsborden är precis lika. Allt du kan göra på det ena, kan du lika gärna göra på det andra.

Knapparna på arbetsbordets sida kan du använda för att:

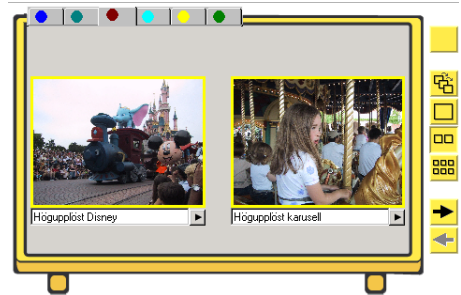
- Stänga pärmen
- Titta på bildspel
- Titta på en bild i taget
- Titta på två bilder i taget
- Titta på sex bilder i taget
- Bläddra mellan bilderna som finns under samma flik, framåt och bakåt

Alltid den här ordningen på bilderna

1

1 2

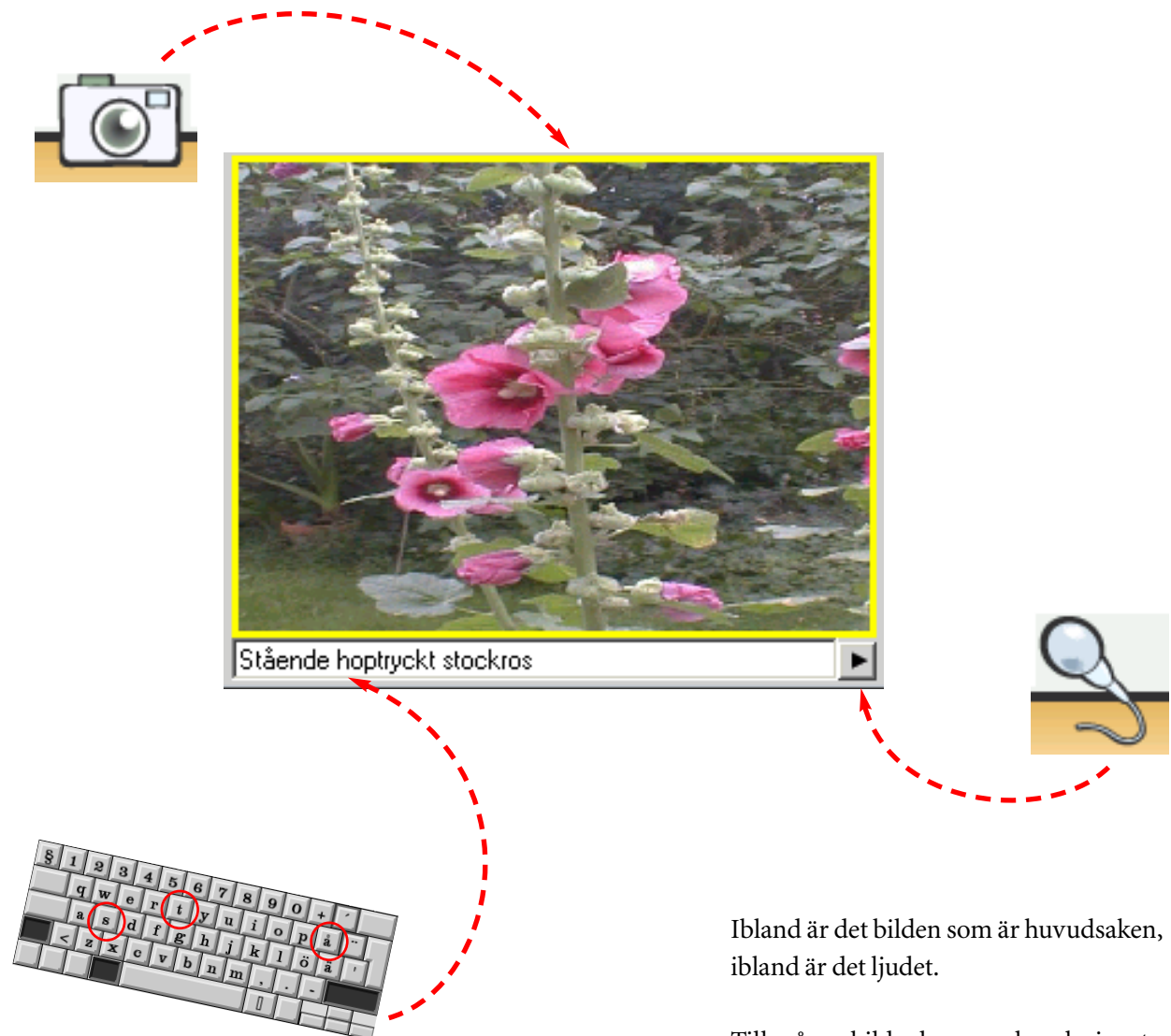

1 2 3
4 5 6

A4. Bildpaket

Ett komplett bild-paket består av bild, bild-ljud och bild-text.
Hela bildpaketet följs åt när man sorterar om sina bilder.

Ibland är det bilden som är huvudsaken, ibland är det ljudet.

Till många bilder har man kanske inget ljud, åtminstone inte till att börja med.

Det går att ändra i bildtexten eller skriva in ny text när du vill.

Ljudet kan man lägga till när som helst i efterhand. Man kan också byta ljud när man vill.

A5.Flikar

Flikarna är till för att det skall vara lätt att hålla ordning och hitta inuti pärmarna.

Klicka för att välja flik.

Det finns alltid *en* tom flik sist i pärmen. Där kan du föra in en ny bildsamling. Nästa gång du tar ut pärmen ur hyllan, finns det ändå en ny tom flik längst bak.

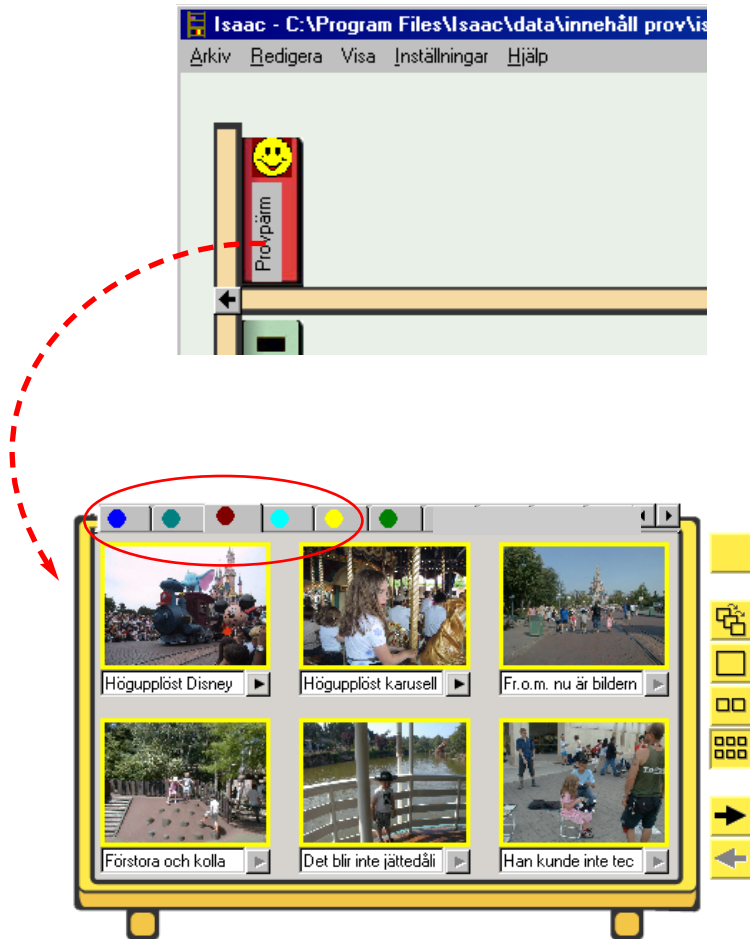
Du har alltid en tom flik sist när du öppnar en pärm

Det kan finnas många flikar i en pärm, dock högst 255 stycken. Du kan bara se högst 10 i taget (hur många du ser beror på fliktexternas längd – om du väljer att sätta text på flikarna). Med bläddringsknappen längst till höger kan man hoppa framåt eller bakåt.

A6. Provpärmen

Provpärmen överst till vänster är till för att du skall ha lite att börja med. Exemplet visar upp några av Isaacs möjligheter. Antalet bildpaket och flikar har hållits lågt – du skall ju snart komma igång med egna bilder.

Ta provpärmen till ett av arbetsborden. Prova gärna att bläddra med pilknapparna bland bilderna under flikarna så att du hittar något spännande att använda framöver. Poängen med provpärmen är att du skall kunna arbeta med bildpaket redan från början, innan du fört in några egna.

Du kommer snart att lära dig att också kopiera bildpaket och lyssna på ljud, förstora, titta på bildspel, skriva ut, med mera.

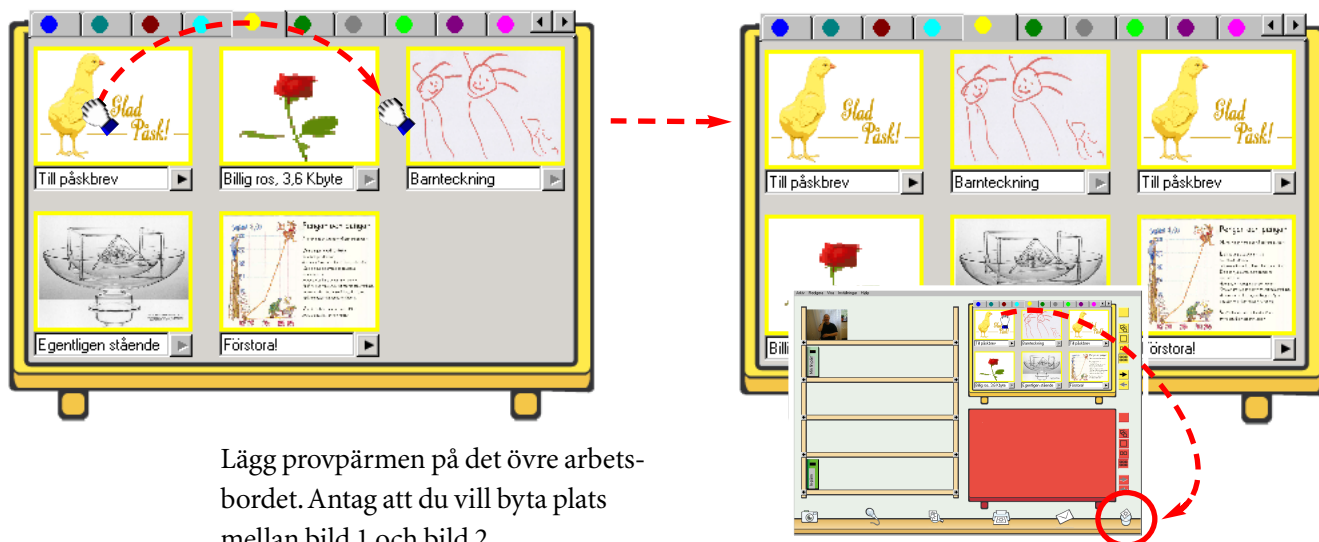
Det finns bilder under fem flikar i provpärmen, och så den sista fliken som alltid är tom. Bilderna har avsiktligt mycket olika upplösning. Somliga är ljudsatta, andra inte. Ljudet ligger i wav- eller mp3-format. Mp 3-format är ofta att föredra eftersom det tar mindre plats.

Ljud i mp3-format tar mindre plats än i wav-format

- Flik 1: Finn Fem Fel
- Flik 2: Odlingsbilder
- Flik 3: På EuroDisney
- Flik 4: Härmningsbilder och tombilder med ljud
- Flik 5: Hop-plock

A7. Kopiera bildpaket

Du kan ha samma bildpaket på hur många olika platser som helst på borden och i pärmar. När man skall kopiera mellan olika pärmar eller flikar, behöver man båda borden. Observera att Isaac alltid själv sparar de ändringar du gör utan att du särskilt går till någon "spara"-funktion.

Lägg propärmen på det övre arbetsbordet. Antag att du vill byta plats mellan bild 1 och bild 2.

Bild 1 ligger nu både på sin gamla plats och på sin nya. För att bli av med bild 1 längst till vänster för du den bara till papperskorgen.

Lägg propärmen också på det nedre arbetsbordet och slå upp den tomma flik som alltid finns längst bak i en pärm. För över bild efter bild från det övre bordet i den ordning du vill ha dem, kanske från olika flikar. Prova att stänga pärmen (genom att klicka på den över knappen vid något av arbetsborden). Öppnar du pärmen igen finns din nyskapade flik kvar. Den ligger näst längst bak, för längst bak finns som alltid en ny tom flik.

Observera detta särdrag: Isaac sparar alltid allt du gör utan att du aktivt bestämmer det. Den version som fanns när du stängde ner är alltså densamma som den som finns när du öppnar igen.

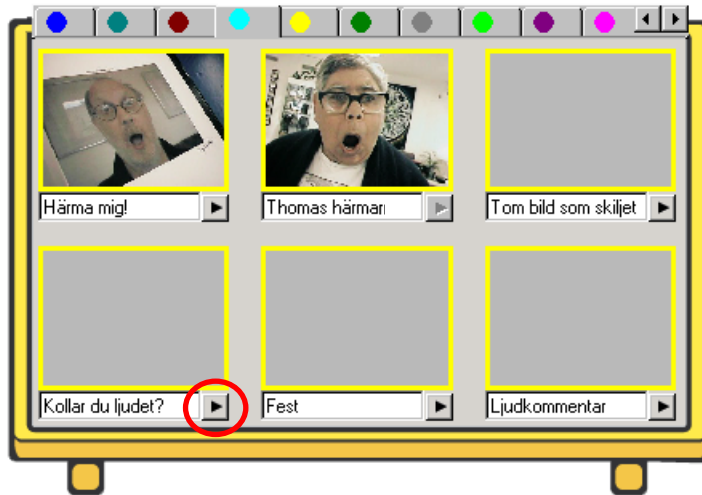
Under den nya fliken kommer bildpaketet i den ordning man placerat dem i.

Ett bildpaket finns bara i ett ex på hårddisken. Många kopior tar inte stor plats!

A8. Lagra och lyssna på ljud och musik

Du kan använda Isaac också för att lyssna på och lagra ljud och musik.

Leta rätt på någon bild i provpärmen där det finns en uppspelningspil vid textrutan och lyssna.

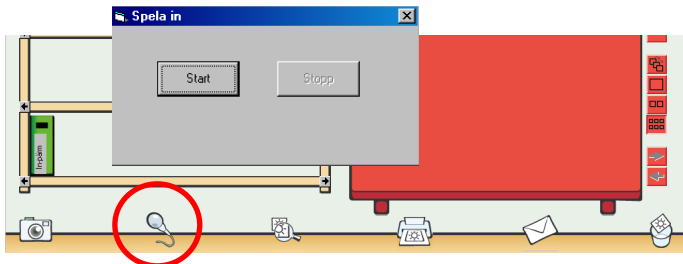

Välj flik 4 i provpärmen och lyssna på ljuden/musiken genom att trycka på pilknappen till höger om bildtexten under bilden.

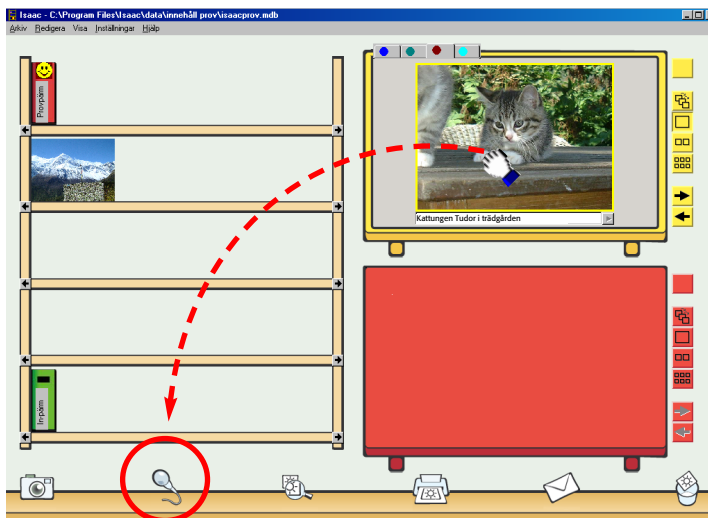
Man kan låta bilden vara tom, men bildtexten är bra att ha för att hitta rätt låt.

A9. Spela in eget ljud

Om du har en mikrofon till din dator, kan du spela in eget ljud förutsatt att programmets ljudinspelnings-inställningar är gjorda via menyer.

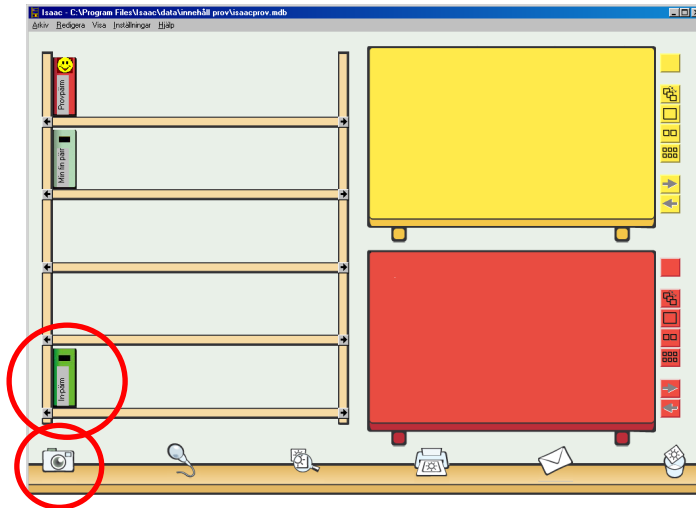
Klicka på mikrofonen längst ner på skärmen. Då dyker det upp en kommandoruta. Klicka på **START** när du börjar spela in och på **STOPP** när du är klar.

Koppla ihop ljudet med en bild genom att ta bilden från arbetsbordet och släppa den på mikrofonen – då hör du ljudet spelas upp, och det har tillsammans med bilden sparats som ett bildpaket (*än en gång: Isaac sparar själv utan att du behöver beordra det*). Blev resultatet inte bra kan du spela in nytt ljud, föra dit bilden igen för att lyssna och fortsätta så tills du blir nöjd.

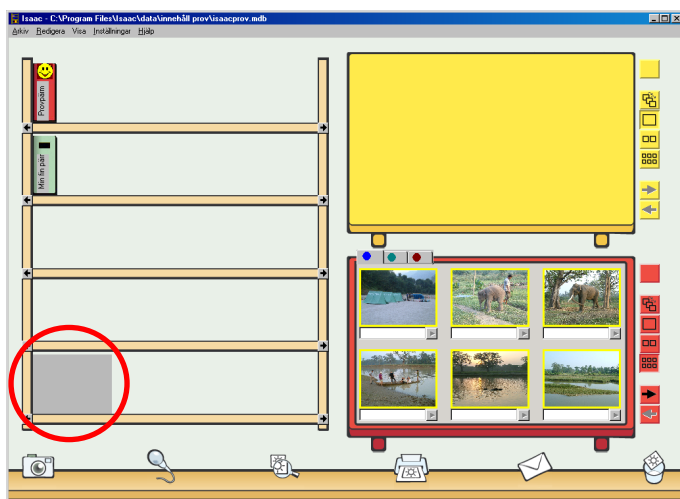
A10. Hämta bilder

Om alla inställningar är gjorda (via menyer), går det lätt att föra in bilder från en digitalkamera via minneskort och spara dem i Isaac-pärmar.

Längst till vänster på nedersta hyllan står alltid inpärmen.

Sätt minneskortet i kortläsaren eller anslut kameran direkt via USB (inläsning av typ *twain* kan också gå men kräver mer av inställningsfärdigheter). Klicka på kamerasymbolen längst ner på skärmen.

Då öppnar sig inpärmen på det nedre arbetsbordet med den sista fliken uppslagen. Den är tom från början men fylls på med de nya bilderna från kameran. Hinner du inte sortera in bilderna där du vill ha dem, kan du tryggt låta dem ligga kvar bara i inpärmen så länge. Nästa gång du matar in nya bilder, öppnas en ny flik för dem. Vill du senare slänga bilder ur inpärmen går det bra, men det är inte tvunget förrän du kommer upp till 255 flikar i inpärmen. Då måste du slänga någon gammal flik.

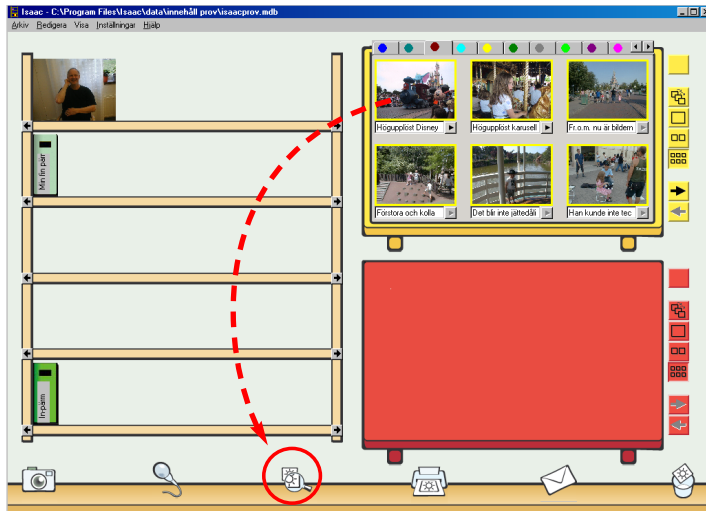
Skriv lite text på en gång, du kan alltid ändra den!

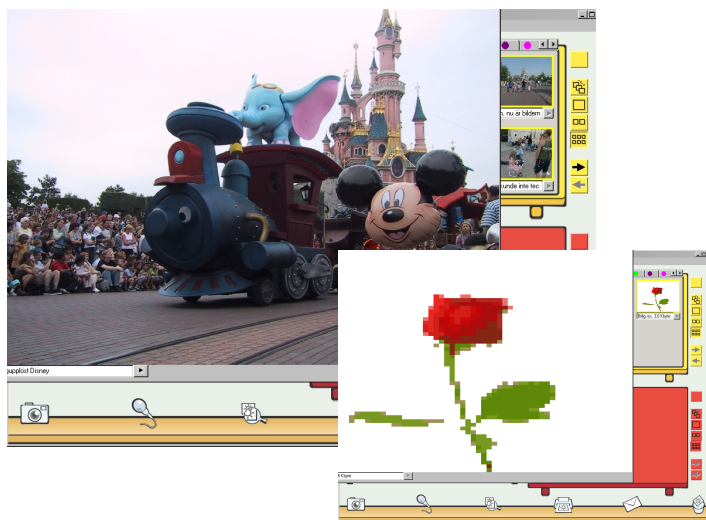
En god vana är att genast skriva bildtext som stöd för minnet. Man kan göra texten bättre senare om man vill. Datumet för inläsningen läggs automatiskt in i bildpaketet och syns vid utskrift (om man i inställningarna valt att datum ska visas).

A11. Förstora bilder

Det går att förstora en bild så att den täcker nästan hela skärmen.

Genom att föra en bild till förstöringsglaset nertill på skärmen, kan man få bilden att fylla upp nästan hela skärmen.

Det kan vara roligt att se sin bild så stor, men kanske blir inte kvaliteten på den förstörade bilden så bra. Hur bra den blir, beror på upplösningen i bilden.

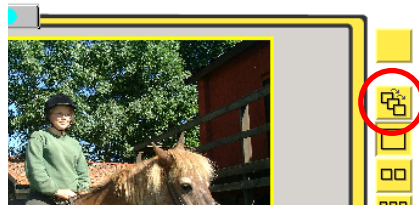
Upplösningen kan man ibland ställa in på kameran (måste göras innan man tar bilden).

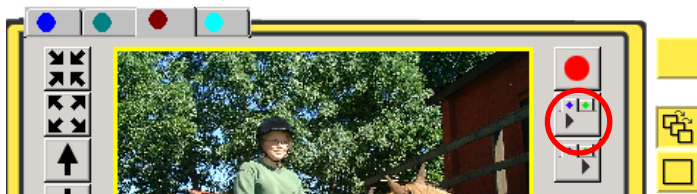
Klicka på den förstörade bilden, och du får se den försvinna. Om man till äventyrs vill öppna något annat program samtidigt som den förstörade bilden är framme ligger den förstörade bilden kvar överst på skärmen. Men, som sagt, bara klicka på den så försvinner den!

A12. Titta på bildspel

Det går att få bilderna bläddrade i ett bildspel i stället för att mata fram dem med piltangenter.

Klicka på bildspelsknappen. Den knappen blir då markerad: den ”sjunker ner”. På samma sätt är det med de bildspelsknappar som kommer fram runt bildrutan när bildspelet är igång.

Under den övre röda stoppknappen finns knappen för att bläddra hela denna fliken. Klicka på den. Bilderna avlöser varandra i jämn takt (hur länge de är uppe beror på hur menyinställningen är gjord) eftersom bläddring är vald med **BILDSPEL** i **INSTÄLLNINGAR**. Man kan också få dem att bläddras i högre jämn takt genom ändringar under **BILDSPEL** i **INSTÄLLNINGAR**. Man kan också få dem att bläddras snabbare bild för bild genom att först trycka in **BILD**. Trycker man in högtalarsymbolen, får man ljud till de ljudsatta bilderna, och bilden ligger kvar så länge som ljudet varar.

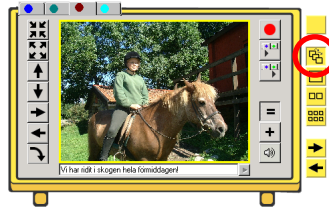
Stopp
Bläddra denna flik
Bläddra nästa flik
Konstant hastighet
Ökande hastighet
Lyssna
(ljudsturt bildbyte)

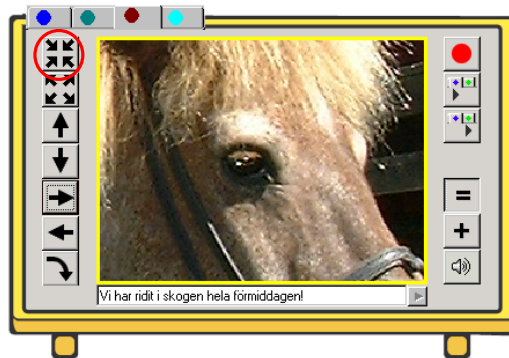
Det går att titta på bildspel med stora bilder. För bara först en bild till förstoringsglaset och klicka sedan på bildspelsknappen.

A13. Använda zoom

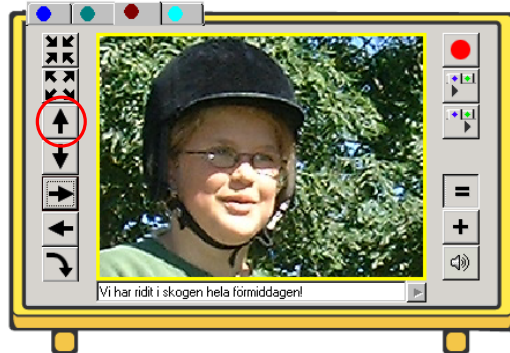
Med Isaac i bildspelsläge kan man också använda zoom och panorering.

Lägg först en pärm på arbetsbordet och välj flik. Tryck sedan på bildspelsknappen till höger om bildrutan.

Du kan zooma in bilden/delar av bilden med hjälp av tangenten överst till vänster om bilden. Prova dig fram och zooma fram och tillbaka.

Använd också panoreringspilarna för att flytta omkring i bilden.

- Zooma in/visa mer detaljer**
- Zooma ut/visa mer av bilden**
- Behåll storlek, gå uppåt**
- Behåll storlek, gå nedåt**
- Behåll storlek, gå åt vänster**
- Behåll storlek, gå åt höger**
- Rotera bilden**

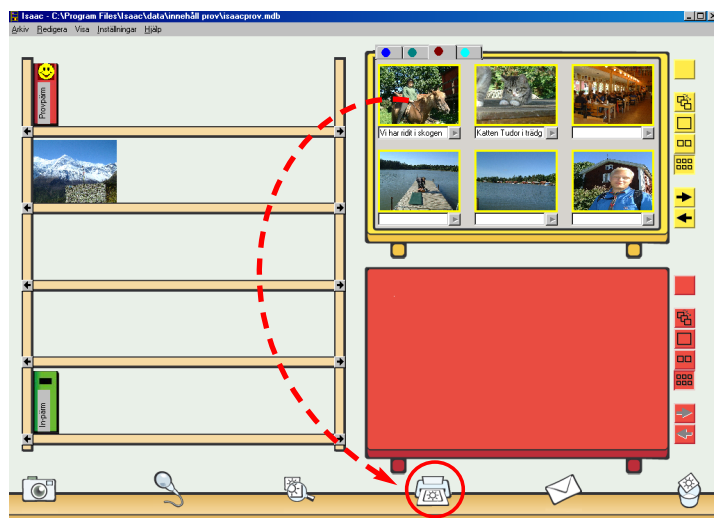

A14. Skapa och skriva ut bildserier

Man kan skriva ut bara en bild eller hela fliken och då med 1, 2, 4, 6, 8 eller 24 bilder per sida. Allt detta och mer därtill ställs in i inställningar på menylisten.

Förs en bild från arbetsbordet till skrivaren, sker en utskrift i enlighet med den senast gjorda inställningen.

Man behöver alltså inte kunna hantera inställningar själv för att göra utskrifter.

Du har en pärm och en flik uppslagen på ett av arbetsborden och hittar något du vill skriva ut. Då klickar du på den första bilden du vill skriva ut och släpper den på skrivarsymbolen nertill på skärmen.

Om du vill skriva ut bilder som tidigare inte ligger tillsammans i en pärm, kan du skapa en ny bildserie för utskrift genom att som på "A7. Kopiera bildpaket" plocka samman nya bilder under en tom flik. Klicka sedan på första bilden och släpp den på skrivarsymbolen. Utskrift sker då enligt gjorda inställningar.

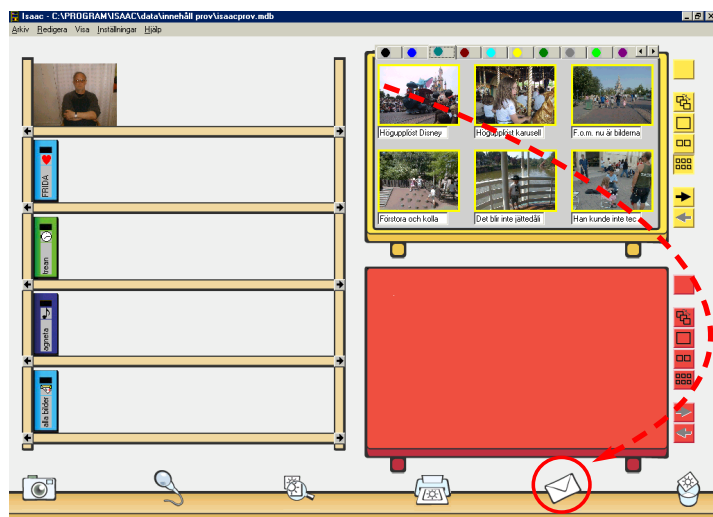
Tillägg: Man kan ha två pärmar öppna, till och med på samma hylla, och man kan rentav lägga samma pärm på båda arbetsborden. När man då stänger någon av dem *sparas alltid den version som sist ändrades.*

Sist ändrad = Sparas Sant!

A15. Skicka e-bildbrev

För e-bildbrev är det ännu viktigare än för utskrift att det finns någon som kan hantera också menyerna, för det är i menyn för e-post som man ställer in mottagarens adress.

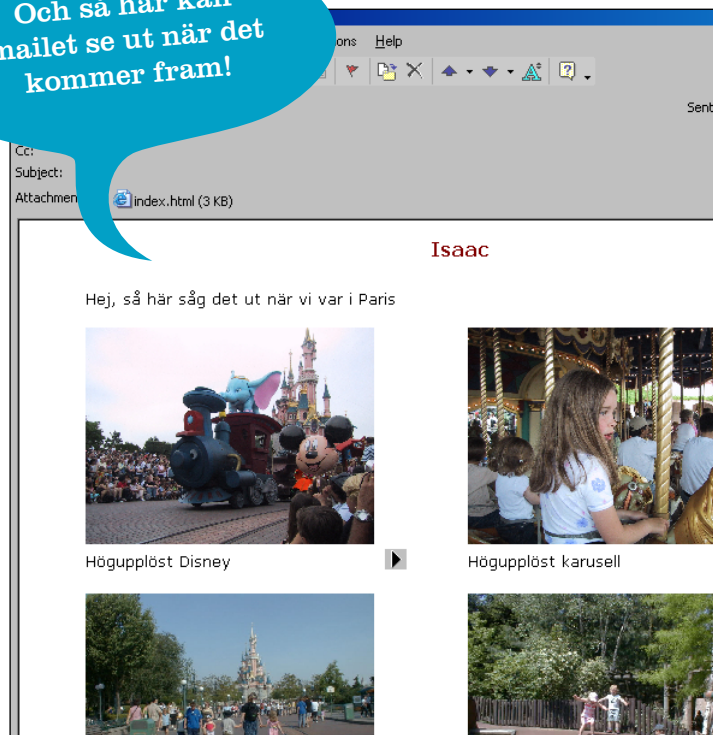

Förfarandet är precis som för utskrift – med den skillnaden att ljudet följer med i e-bildbrevet.

Tänk på att inte ha med för många bilder i e-bildbrevet, speciellt inte om bilderna har ljud. Att skicka många bilder med ljud ställer höga krav på både ditt och mottagarens e-postsystem. Ibland kan det vara bättre att skicka en CD istället.

Du har en pärm och en flik uppslagen på ett av arbetsborden och hittar något du vill skicka. Du kan skicka en hel flik eller en del av fliken.

Och så här kan mailet se ut när det kommer fram!

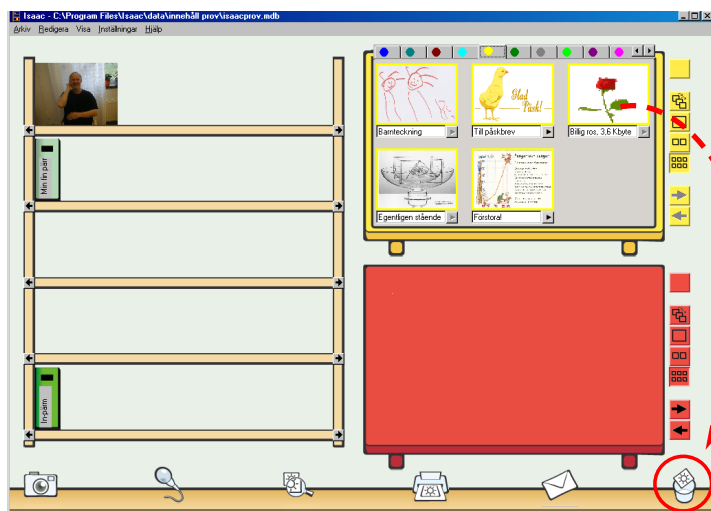
Om du vill skicka bilder som inte ligger tillsammans i någon pärm, kan du skapa en ny bildserie att skicka. Plocka då ihop de bilder du vill ha under en ny flik och skicka den nya serien.

Klicka på den första bild du vill skicka och släpp den på e-bildbrevsymbolen nertill på skärmen. Finns inställningar gjorda tidigare inkluderande ”mottagare” går mailet iväg direkt. Annars kommer det upp ett [?] När mottagaren får e-bildbrevet, ser det precis likadant ut som vid utskrift. Dessutom finns där knappar för ljuduppspelning.

Mer om mailkommunikation, bl.a. om möjliga komplikationer, finns beskrivet på B13.

A16. Slänga bildpaket

Det går minst lika lätt att ta bort ett bildpaket ur en pärm som att föra in det.

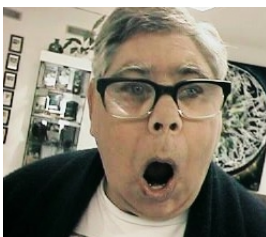
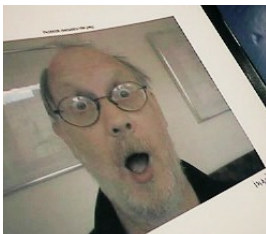

Du kan slänga ett bildpaket genom att dra det från arbetsbordet till papperskorgen.

Då försvinner hela bildpaketet från fliken. Men alla kopior som du kan ha lagt på andra ställen finns kvar. (Och i bild databasen finns det alltid kvar).

Man kan
arbeta med Isaac
också via menylisten
överst och de menyer
som kommer fram
vid högerklick.

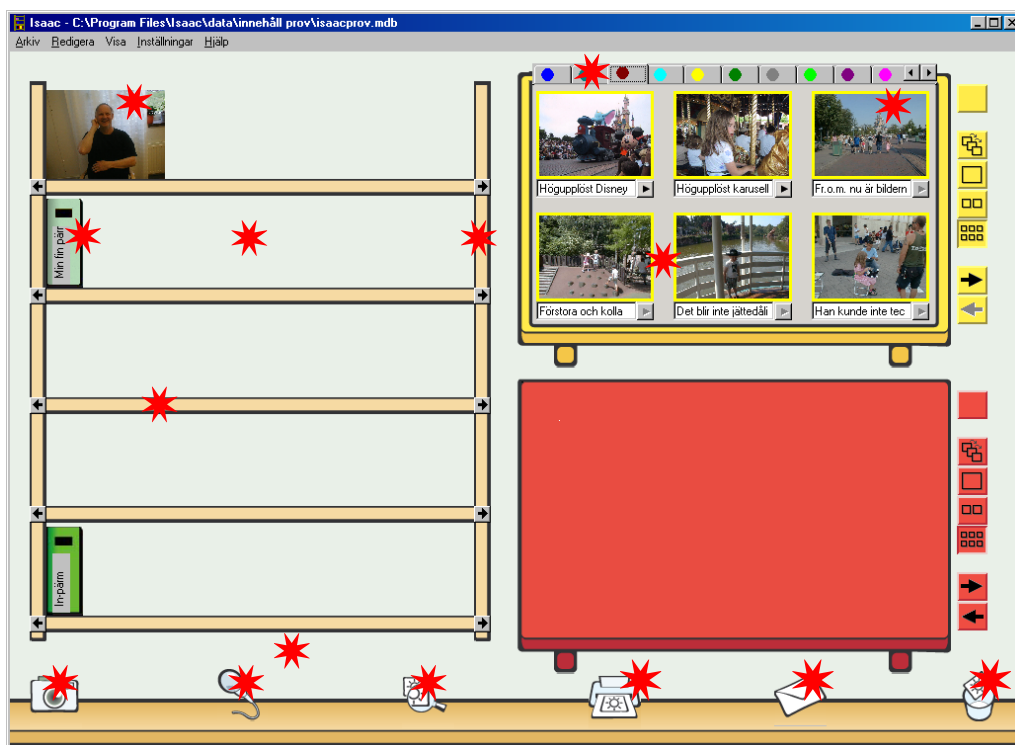

B. Att använda Isaac med Windows-menyer

1. Menyer och annat i Windows **26**
2. Högerklick **27**
3. Menylisten **28**
4. Mer om inmatning av kamerabilder **30**
5. Mer om bildpaket, flik, pärm och hyllplan **31**
6. Skapa tomt bildpaket, flik, pärm och hyllplan **32**
7. Slänga bildpaket, flik, pärm och hyllplan **34**
8. Sök **35**
9. Återställ **37**
10. Inställningar **38**
11. Egenskaper **39**
12. Import och Export **40**
13. Skicka e-post **41**
14. Förbereda för CD och publicera på nätet **42**
15. Använda streckkoder **43**
16. Ångra senaste databasoperationen **44**
17. Lösenordsskyddade funktioner **45**
18. Öppna databasen. Avsluta. **46**
19. En miniöversikt **47**

B1. Menyer och annat i Windows

Menyer finns dels under menylisten överst, dels vid högerklick på de stjärnmärkta platserna i bilden. Det finns flera skäl till varför Isaac också har en omfattande skriftbaserad menydel:

VANANS MAKT. För dig som kanske är van vid menyer, högerklick, vänsterklick och textbaserad styrning kan det vara frustrerande (och onödigt) att inte få möjligheter till detta.

OLIKHETER HOS ANVÄNDARE. Det behövs olika inställningar för olika användares olika önskemål, utrustningar (bild, ljud och skrift) och funktioner (t.ex. som experter eller med olika behörigheter). Inställningar kan bara nås via menyer.

BEHOVET ATT KUNNA GÖRA SÖKNINGAR.

Sökfunktionen kan bli ovärderlig när man fört samman ett omfattande bild- och ljudmaterial. Skriv därför alltid bild- och ljudtexter – inte minst för sökningens skull!

Som i alla andra program behöver man klicka sig runt. Gör *det nu* så att du börjar orientera dig om alla möjligheter som finns. Observera att alla kommandon som har ... efter sig har ytterligare undermenyer.

B2. Högerklick

Genom högerklick i olika lägen på skärmen kan man få upp 11 olika menyer för val.

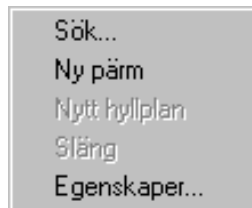
Ett stort antal operationer kan utföras endast via högerklick.

Det gäller t.ex. för ny pärm, nytt hyllplan, utseende på pärm, importera och exportera bild och ljud, skapa ny tom bild, kopiera bild, klistra in bild.

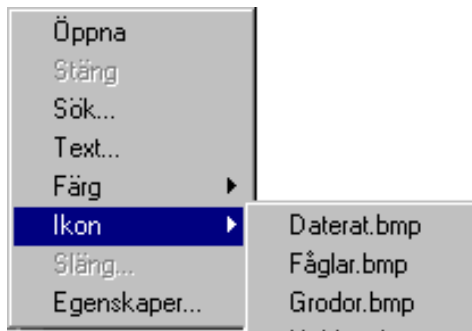
Vad gäller inställningar kan man ofta nå dem både via högerklick och via menylisten.

1. PÅ HYLLPLAN/HYLLSIDA/

HYLLBAKGRUND

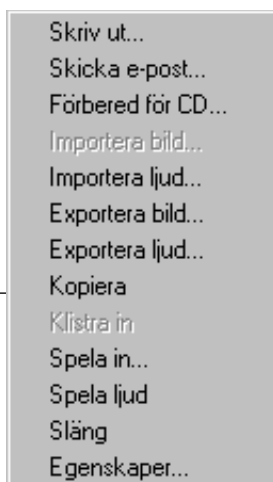
2. PÅ PÄRMRYGG

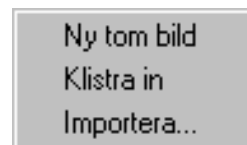
3. PÅ FLIK

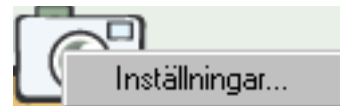
4. PÅ BILD PÅ ARBETSBORD

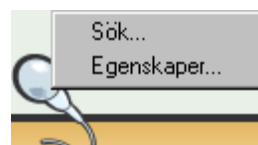
5. MELLAN BILDER PÅ ARBETSBORD

6. PÅ KAMERA

7. PÅ MIKROFON

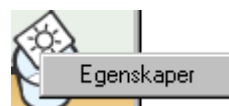
8. PÅ SKRIVARE

9. PÅ E-BREV

10. PÅ PAPPERSKORG

11. UNDER BOKHYLLA

B3. Menylisten

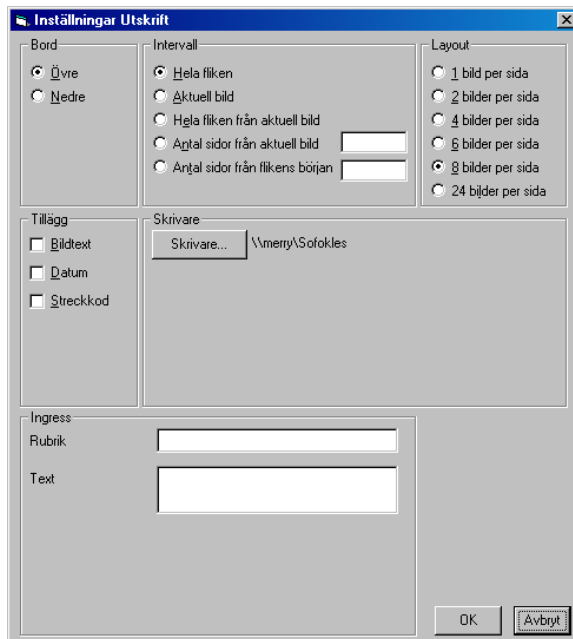
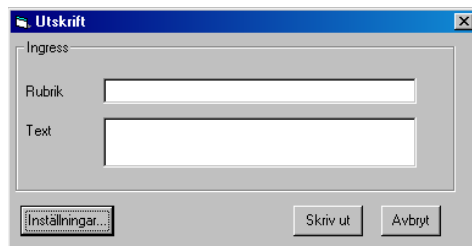
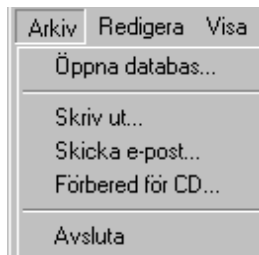
Flertalet av de operationer som man kan sköta bara från menylisten är mer specialistbetonade än högerklicksfunktionerna, t.ex. öppna och byta databas, ångra och återställ. Från menylisten kan man också göra ett stort antal inställningar av vilka många överlappar med dem man kan göra via högerklicksmeny.

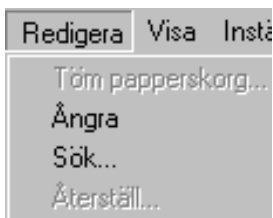
De möjligheter som kommer fram när du klickar i menyraden är i stort sett självförklarande. Ett fåtal förtydliganden bara:

Arkiv

Under **ÖPPNA DATABAS...** kan man bestämma vilken databas man vill ha öppen. Därmed går det också att byta databas.

Under Arkiv kan man välja **SKRIV UT**, **SKICKA E-POST** eller **FÖRBERED FÖR CD**. På samtliga finns det möjlighet att klicka sig fram till **INSTÄLLNINGAR**. Inställningar för utskrift nås dessutom från skrivaren på menylisten och för att skicka e-post från det symboliska epostkuvertet på menylisten.

Redigera

Här ligger **SÖK**-funktionen som kan bli central för dig i ditt Isaac-användande. Den beskrivs utförligt under B8.

ÅTERSTÄLL (B9) har stora likheter med **SÖK**, dock med den skillnaden att man då bara söker i papperskorgen, kan titta på vad där fanns av det man sökte efter och välja att återställa det man vill ha återställt.

ÅNGRA innebär att man kan ångra den senaste databasoperationen, t.ex. varje nyinförd bildpaket. Att man öppnar och stänger pärmar påverkar inte databasen och kan därför inte heller ångras härifrån (det är ju dessutom bra mycket lättare att ändra direkt genom drag-och-släpp).

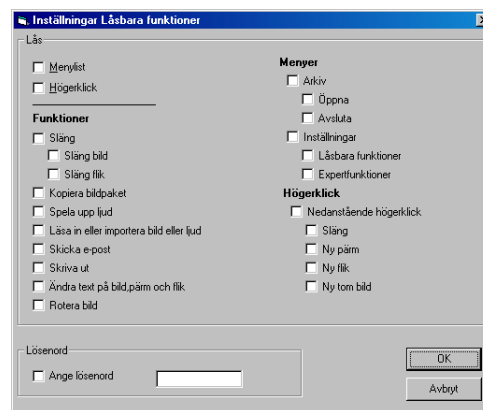
Visa

Här finns bara en funktion som kan kräva en kommentar: **RAMAR KRING BILDER**. Att den finns med beror på att den har visat sig viktig för somliga användare. De ser bilden utskild från resten mycket bättre om det finns en ram.

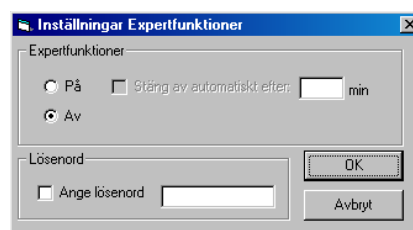
Inställningar

Här finns många funktioner som är nödvändiga att ställa in för att man skall kunna mata in bilder etc. De behandlas i användarhandledningen var för sig i sitt sammanhang. Här bara några ord om läsbara funktioner och expertfunktioner – se också **LÖSENORDSSKYDDADE FUNKTIONER**.

LÄSBARA FUNKTIONER. Både menylisten och högerklicksfunktionen går att låsa. Det kan vara bra att utnyttja detta om man annars riskerar att få in alltför många pärmar och hyllplan i bokhyllan eller i övrigt för mycket oreda i onödan genom utbytta utseenden på pärmar,

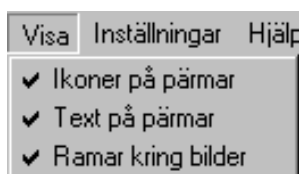
omkastade bilder, etc. Gå till **INSTÄLLNINGAR>LÄSBARA FUNKTIONER**. Det går att där lösenordsskyddade funktionen. Har man gjort det men vill komma åt inställningsrutan trots att menyraden är låst, använder man tangensbordskommandot Alt-Ctrl-9 för återgång.

EXPERTFUNKTIONER. Om expertfunktionen är av kommer användaren inte åt **SLÄNG PÄRM** (annars tillgängligt via högerklick på pärm), **SLÄNG HYLLPLAN** och **NYTT HYLLPLAN** (annars tillgängligt via högerklick på hyllplan), **TÖM PAPPERSKORGEN** och **ÅTERSTÄLL**. Antingen aktiverar man alla dessa möjligheter eller ingen av dem. De kan ställas in till att vara aktiva under viss tid.

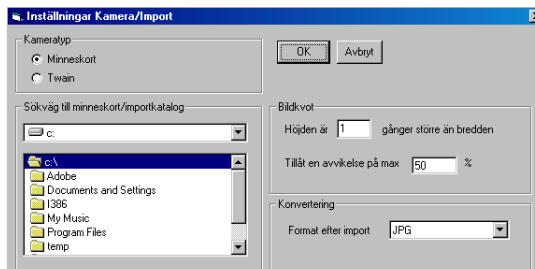
ÅTERSTÄLL är den funktion som beskrivs under B9: då man letar i papperskorgen efter slängda bildpaket som man vill återställa. Det finns kryssrutor där för återställning bara av markerade element eller för samtliga i söklistan. Själva återställningen sker sedan med hjälp av en särskild knapp.

Om den flik eller pärm där ett återställt bildpaket skall sättas in inte längre finns, återskapas den automatiskt (i samma form som tidigare). Det samma sker med slängda hyllplan.

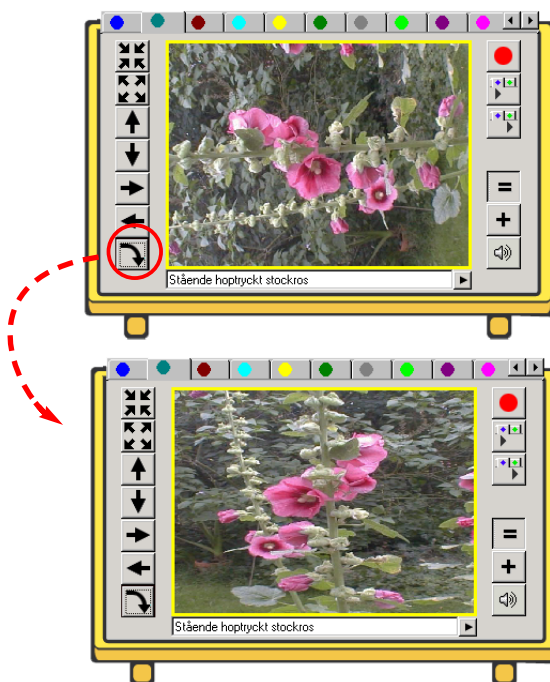
B4. Mer om inmatning av kamerabilder

Bilder från kamera kan matas in direkt i Isaac.
Vill du kan du givetvis också gå via ditt vanliga bildprogram.

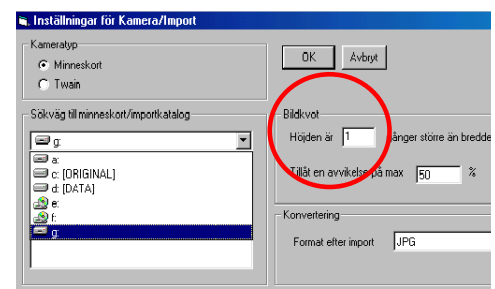
Inläsning från kamera till Isaac-programmet går lättast via USB-ansluten kamera eller via minneskort och separat kortläsare. Det går via *twain* också, men det kan kräva lite större envishet och arbetsinsats att få det att fungera.

Isaac har än så länge bara bildbehandlingsmöjligheten att man kan rotera bilden. Det gör man med bilden i bildspegläge (rotationspil till vänster om

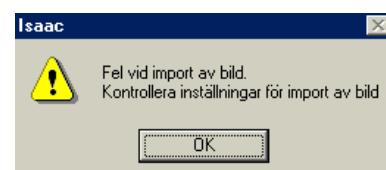

bilden.) Vill du ha tillgång till fler bildbehandlingsmöjligheter föredrar du kanske ibland att importera bilder till Isaac sedan du först fört in dem i ett bildbehandlingsprogram. Men annars går direktimport från kamera utmärkt.

Är bilderna liggande, passar de Isaacs format. För stående blir det några små problem (som går att lösa). Man väljer under **INSTÄLLNINGAR>IMPORT/KLISTRA IN BILD** vilken avvikelse man accepterar på relationen mellan höjd och bredd (bildkvot).

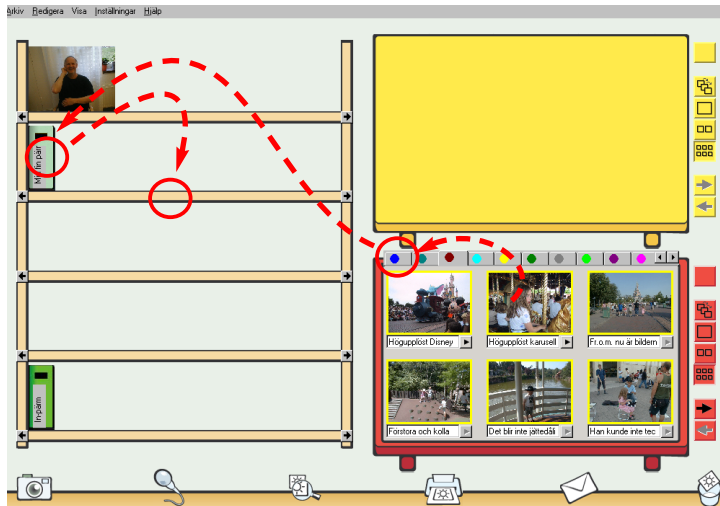
Har man valt den accepterade procentuella avvikelsen för lågt, kommer ett felmeddelande:

Bara ditt öga vänjer sig vid att bilderna på arbetsbordet kan se hoptryckta ut, kan du sätta marginalerna höga. *Vid alla utskrifter och export får bilderna sina rätta proportioner.*

B5. Mer om bildpaket, flik, pärm och hyllplan

Isaac-konceptets grundsten är bildpaketet, en enhet av bild, text och ljud.
Hur man kan hantera ett bildpaket introducerades i del A.
Här följer lite mer om bildpaketets funktion.

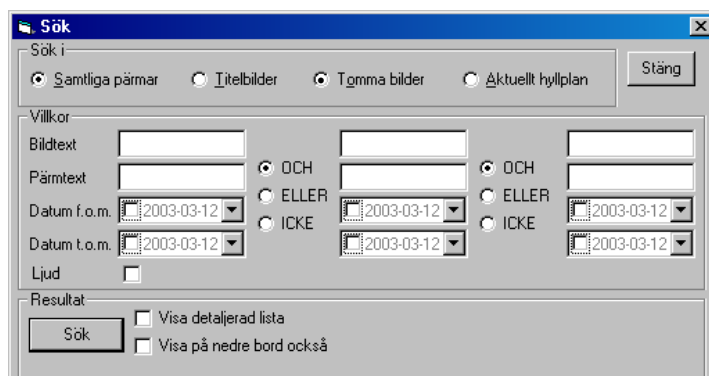

Ett bildpaket kan inte sväva fritt. Det finns alltid knutet till en flik. Fliken finns alltid i en pärm, pärmen hör alltid till ett hyllplan.

Det går att skapa **NYTT HYLLPLAN, NY PÄRM** och **NY FLIK** (längst bak i pärmen).

I analogi med detta går det också att skapa ett nytt bildpaket genom att högerklicka på arbetsbordet och välja **TOM BILD** förutsatt att en pärm/flik finns uppslagen där. En tom bild kan ges en text och den kan ljudsättas. Det enda som skiljer den från ett vanligt bildpaket är att man också kan bildsätta den genom att direkt dra dit en bild.

Om du använder Isaac för förvaring av musik och väljer att inte bildsätta dina tomma bilder till vilka du knyter musik, blir det lätt att söka bland dem (i sökningen finns nämligen en special-sökning bland just tomma bilder). Det finns också andra sätt att använda tomma bilder: man kan bland annat ha dem som skiljetecknet "punkt" eller som avsnittsdelare mellan bildberättelser under en och samma flik.

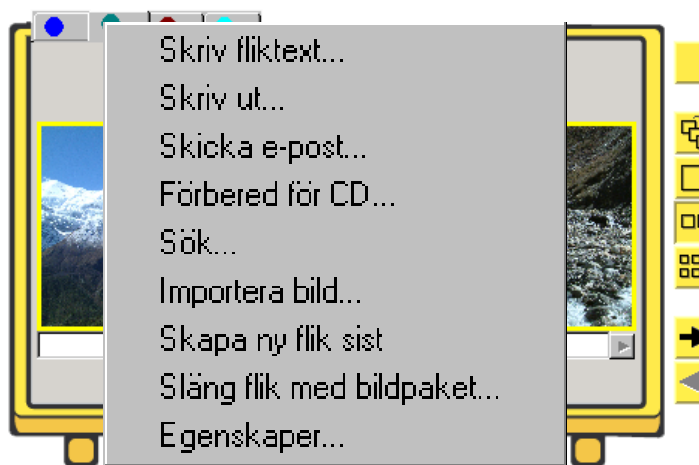
B6. Skapa tomt bildpaket, flik, pärm och hyllplan

Det är enkelt att skapa tomt bildpaket, nya flikar, pärmar och (inom expertfunktioner) hyllplan.

Skapa tomt bildpaket

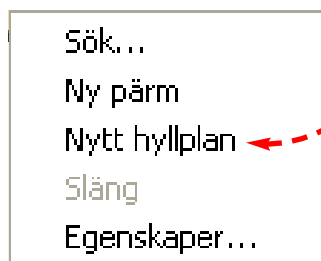
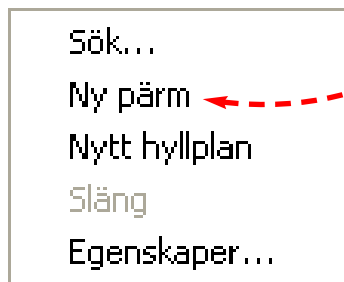
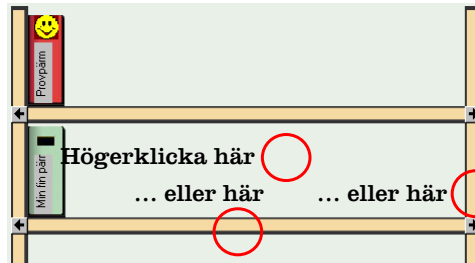
Högerklicka i utrymmet på ett arbetsbord mellan två bilder. Upp kommer en ruta där det står **NY TOM BILD**. Klicka på den.

Skapa flik

När man stänger en pärm, kommer det automatiskt till en ny tom flik längs bak i pärmen, om den tidigare tomma sista fliken fyllts på.

När man som här använder menyer, kan man också under pågående användning på arbetsbordet genom högerklick i flikraden välja **SKAPA NY FLIK SIST**. Den nya fliken får automatiskt en färgmarkering.

Skapa pärm

Högerklicka på hyllväggen eller (om hyllplanet är fullt) den högra stolpen. Välj **NY PÄRM**.

Ny pärm kan bara skapas till höger om den senaste pärmen på ett hyllplan. För att ta bort en pärm krävs att du disponerar expertfunktionerna och sätter dem i läge **PÅ**. Om du därefter högerklickar på en pärm får du tillgång till kommandot **SLÄNG**.

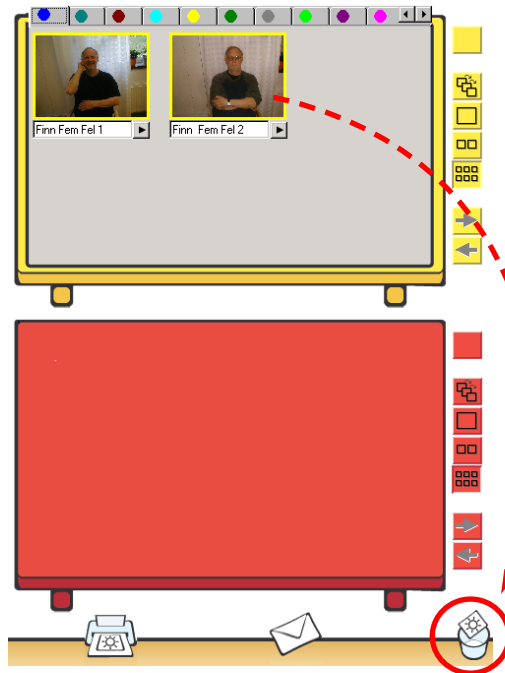
Pärmryggen får automatiskt färg men ingen ikon eller text. Du kan byta färg på pärmen om du vill (högerklicka på pärmryggen, ta fram färgförteckningen och välj). Om hyllplanet tidigare var fullt, har pärmarna blivit smalare nu. Skriv gärna en kort text och/eller välj ikon och nytt utseende på pärmryggen.

Skapa nytt hyllplan

Klicka på ett hyllplan och välj **NYTT HYLLPLAN**. Då tillkommer ett nytt hyllplan ovanför det hyllplan du markerar. För att ta bort ett hyllplan krävs att du disponerar expertfunktionerna och sätter dem i läge **PÅ**. Om du därefter högerklickar på ett tomt hyllplan får du tillgång till kommandot **SLÄNG**.

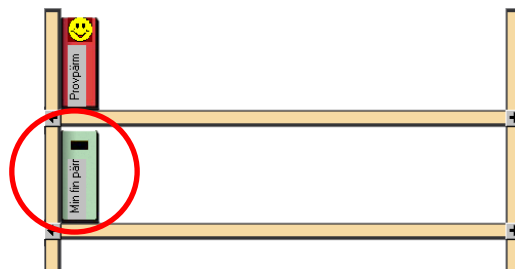
B7. Slänga bildpaket, flik, pärm och hyllplan

Varje användare kan normalt slänga bilder i papperskorgen.
Papperskorgen kan tömmas i expertfunktionsläget.

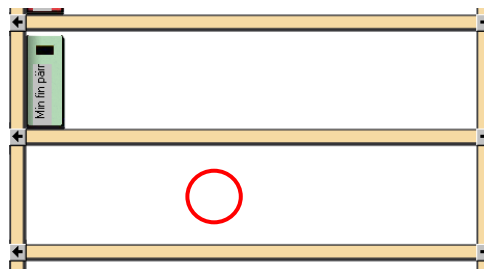

Att slänga ett bildpaket kan varje användare göra genom att dra det till papperskorgen eller högerklicka på bilden och välja **SLÄNG** (undantag: om någon med lösenord valt att markera **SLÄNG** som låst).

Högerklickar man på en flik kan man välja **SLÄNG FLIK OCH BILDPAKET** (endast i expertfunktionsläge).

Om man slänger en pärm, försvinner pärmen från hyllplanet med alla sina bildpaket.

För att kunna slänga ett hyllplan måste det först vara tomt på pärmar.

B8. Sök

Sökfunktionen gör inte bara att du enkelt kan hitta bland många bilder utan också att du direkt kan skapa nya kombinationer utifrån de ord du valt att ha med i bildtexterna. Skriv alltså bra bildtexter – du har igen det när du söker.

Sök i

Samtliga pärmar Iitelbilder Tomma bilder Aktuell hylla

Villkor

Bildtext OCH OCH

Pärmtext ELLER ELLER

Datum f.o.m. 2002-08-09 ICKE 2002-08-09 ICKE 2002-08-09

Datum t.o.m. 2002-08-09 2002-08-09 2002-08-09

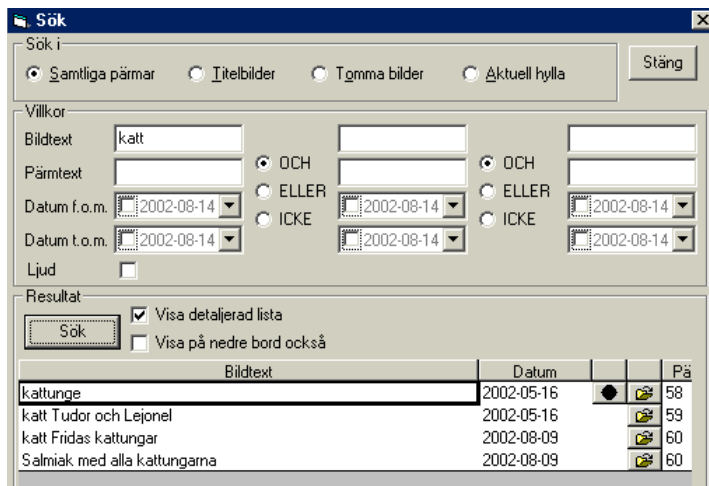
Ljud

Resultat

 Visa detaljerad lista Visa på nedre bord också

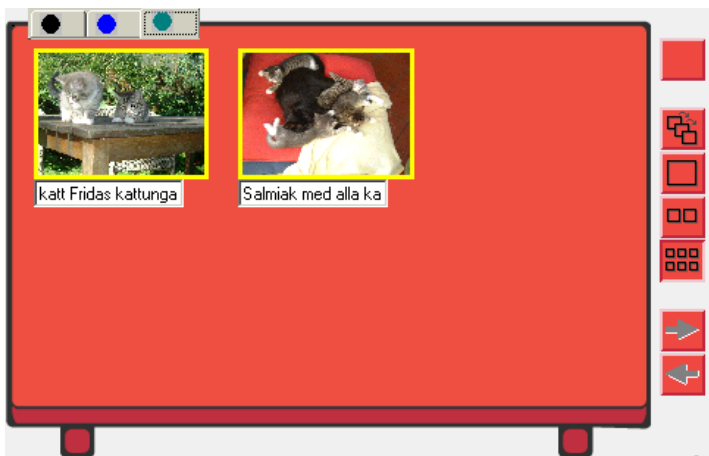
Så här ser den sökruta ut som kommer fram om du klickar på **REDIGERA>SÖK**. Den täcker hela det bibliotek i vilket du söker men lämnar borden fria för att man skall kunna arbeta på dem.

Du kan söka på text och kombinera tre olika textval med varandra via ”och”, ”eller” och ”icke”. Du kan på samma sätt söka och kombinera tre olika tidsintervall. Via kommandot ”Sök” får du fram resultatet i lista och/eller på nedre bordet beroende på hur du valt. Om man ofta umgås med fyra barn av vilka ett heter ”Karin” och vänjer sig vid att föra in namnen i bildtexten, kan man få fram *alla* bilder på Karin genom att söka på ”Karin”, titta på dem på det nedre arbetsbordet och kanske av dem skapa en helt ny pärm, ”Karins pärm”.

Om man söker på ”katt” och det finns tre identiska bildpaket med ”katt” i bildtexten, kan resultatet bli så här.

Bildtext	Datum	Pärmd	Flikid	Bildid	Ljudfil	Bildfil	Hylla	Pärmord	Flikordni	Bildor
kattunge	2002-05-16	58	123	2	2.mp3	104.JPG	2	1	1	1
katt Tudor och Lejonel	2002-05-16	59	124	3		104.JPG	3	1	1	1
katt Fridas kattungar	2002-08-09	60	125	104		104.JPG	4	1	1	12
Salmiak med alla kattungarna	2002-08-09	60	125	101		101.JPG	4	1	1	7

Vid denna sökning på ”katt” visade det sig att bildpaketet ”katt” fanns på tre ställen: ett under den svarta fliken och två under blåa (klickar man på den gröna fliken kommer mycket riktigt två ”katt” upp). De sökta ”katt”bildpaketen (kan man kontrollera i sök-rutan) i två olika pärmar, därav placeringen under två olika flikar i ”sök-pärmen” på arbetsbordet.

B9. Återställ

Att återställa innebär att man söker i papperskorgen på samma sätt som under Sök (B8). Sedan kan man välja vad man vill återställa. Återställningen hör till expertfunktionerna och är lösenordsskyddad.

Återställ

Stäng

Villkor

Bildtext

Pärmtext

Datum f.o.m.

Datum t.o.m.

Ljud

OCH

ELLER

ICKE

Resultat

Sök

Visa detaljerad lista

Visa på nedre bord också

Aktivera **EXPERTFUNKTIONER** under Inställningar>Expertfunktioner. Klicka sedan på **REDIGERA>ÅTERSTÄLL**. Rutan som kommer upp liknar helt Sök-menyn. Du kan se det återställningsbara som du plockat upp ur papperskorgen direkt på det nedre arbetsbordet (förutsatt att du markerat att du vill ha upp det där). Välj där vilka bildpaket du vill återställa.

Resultat

Sök

Visa detaljerad lista

Visa på nedre bord också

Markera alla

Återställ markerade

Bildtext	Återställ	Datum	Pärn
	☐	2003-02-06	57
Finn Fem Fel 1	☐	2003-02-03	136
	☐	2003-02-21	138
	☐	2003-02-21	138
	☐	2003-02-21	138

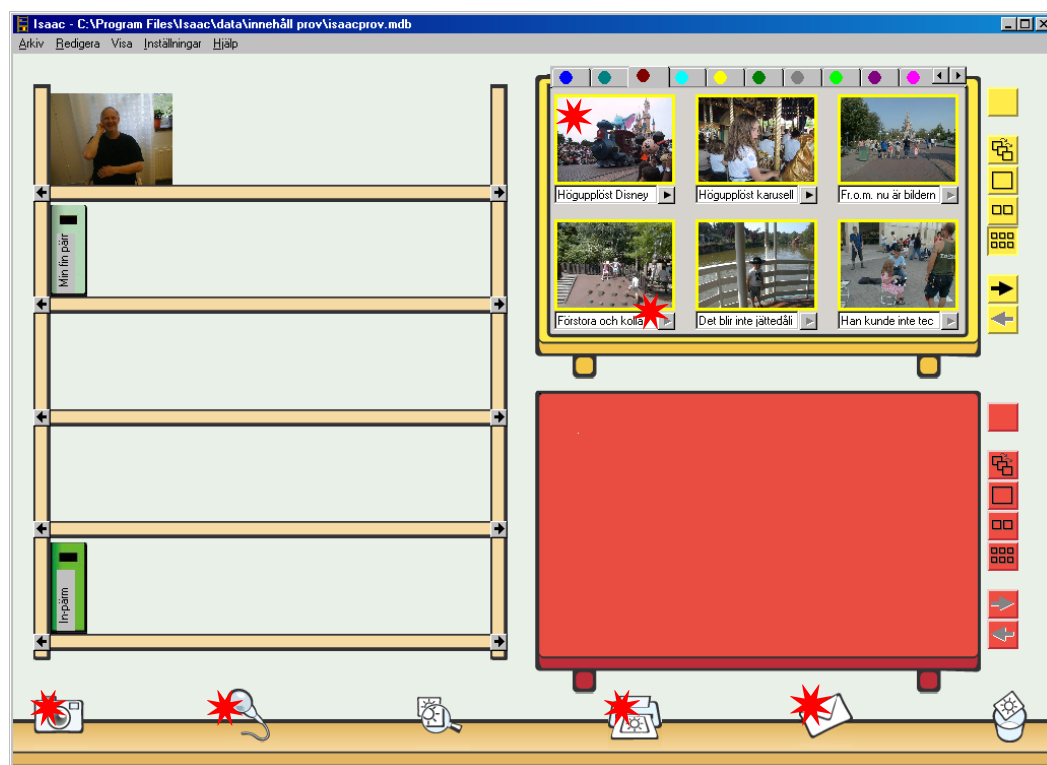
B10. Inställningar

Det finns inställningar i Isaac som påverkar bild och ljud som skall exporteras eller importeras (från filer, kamera eller via streckodsläsare) liksom inställningar för utskrift, CD-förberedelse och mail. Inställningar kan nås både från menylisten och via högerklick.

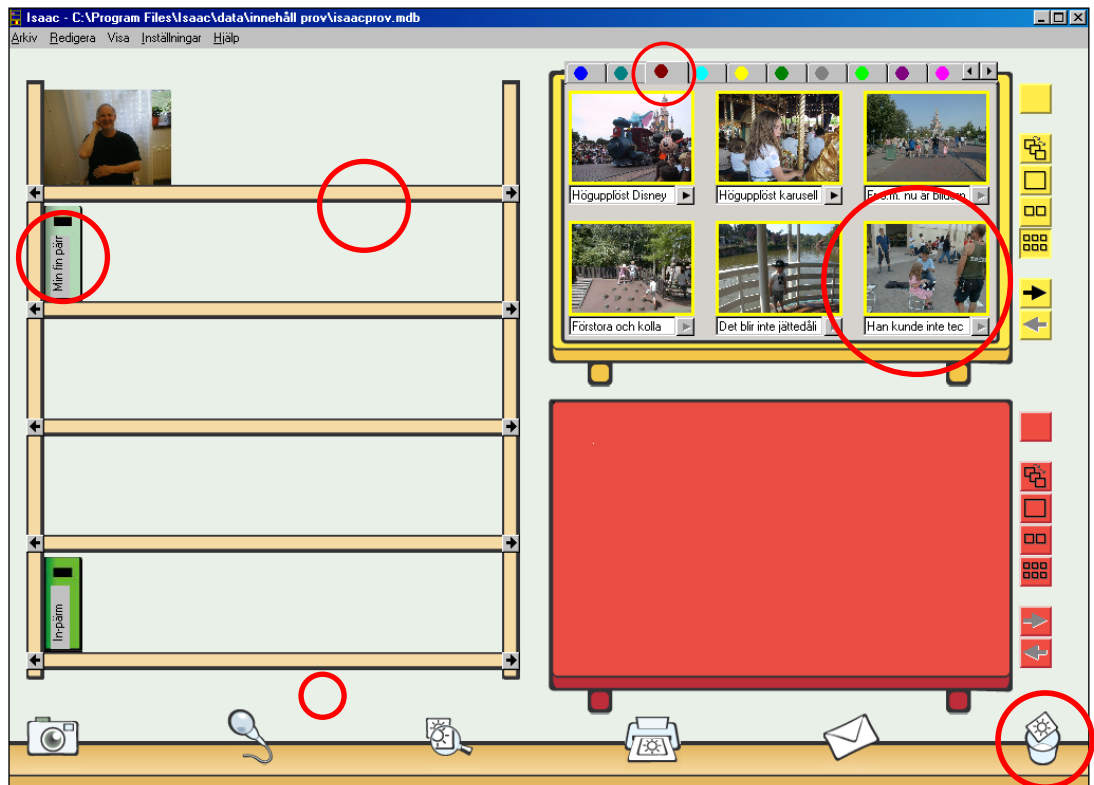
De flesta inställningar kan nås från menylisten under **INSTÄLLNINGAR**.

Man kan också få fram inställningsrutor via högerklick. Det gäller både för kamera, mikrofon, pappersutskrift och e-post nertill i Isaac-rummet och för export och import av bildpaket till arbetsbord.

B11. Egenskaper

Man kan komma åt egenskaper på nivån hela bokhyllan, hyllplan, pärm, flikar, bildpaket och för papperskorgen.

Högerklicka under bokhyllan eller på respektive hyllplan, pärm, flik, bildpaket eller papperskorg. Du får då upp en ruta som bland annat innehåller **EGENSKAPER**. Via den får du fram t.ex. antal hyllplan (för hela bokhyllan), antal pärm (på

hyllplanet), antalet flikar (i pärmen), antalet bildpaket (under fliken) samt utrymme på hårddisken (separat för bild och ljud).

Ett exempel på vad man kan få fram om egenskaper för en flik:

Antal synliga bilder 6

Bildstorlek synliga bilder (kB) 92

Ljudstorlek synliga bilder (kB) 33

Antal borttagna bilder 17

Bildstorlek borttagna bilder (kB) 265

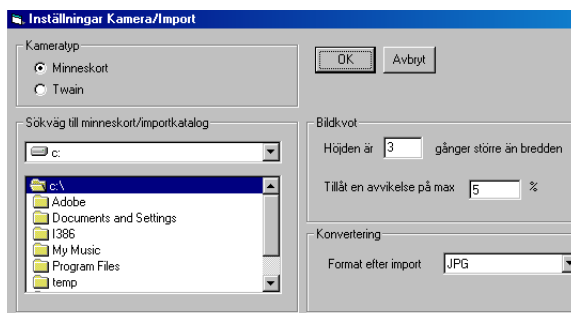
Ljudstorlek borttagna bilder (kB) 123

Egenskaper

Antal synliga pärm:	1
Antal synliga bilder:	85
Bildstorlek synliga bilder (Kbyte):	85740
Ljudstorlek synliga bilder (Kbyte):	0
Antal borttagna bilder:	20
Bildstorlek borttagna bilder (Kbyte):	11922
Ljudstorlek borttagna bilder (Kbyte):	0

B12. Import och export

Import och export görs från arbetsbord.
Erforderliga inställningar kan göras här eller från menyn "Inställningar".

Import av bild

Högerklicka på en tom bild på arbetsbordet eller mellan två bilder. Då kommer möjligheten att välja

IMPORT och du kan

bläddra dig fram till den bild i din dator som du vill infoga. Du kan också högerklicka på en bild någonstans i Isaac eller något annat program (och välja att kopiera den) och sedan högerklicka på ett arbetsbord där du vill ha in den bilden (och välja **KLISTRA IN**).

Isaacs bildformat på arbetsborden är liggande, och bilder som i sitt original är stående kan således bli kraftigt deformerade på arbetsbordet. Vilken tolerans man har för att alls ta emot sådana bilder, väljs under **INSTÄLLNINGAR>IMPORT/KLISTRA IN BILD**. Stående bilder återtar sitt format vid utskrift i mail och på CD.

En bild som den här intill, som ser kraftigt deformerad ut så länge den ligger på arbetsbordet, blir stående också om du väljer utskrift med t.ex. 6 bilder per sida. För att detta skall vara möjligt upptar de stående mindre bredd än de liggande.

Isaac hanterar bildformaten JPG, BMP och TIFF, och du kan (om du vill) byta mellan dessa (i inställningsrutan) både vid export och import.

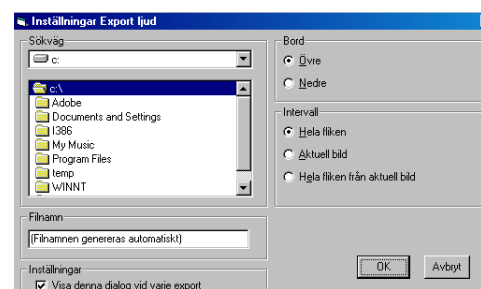

BILDTEXT. Passa gärna på att skriva bildtext på en bild så snart du importerat den.

Ljud

Om du vill ljudsätta en bild, kan du göra det på tre olika sätt. Antingen gör du så som beskrivits i A9 (använd mikrofon-symbolen för ljudinspelningen och dra sedan bilden dit, eller motsvarande via högerklick på bild och val **SPELA IN**). Ett alternativ är att högerklicka på bilden, gå till **IMPORTERA LJUD...** och välj en ljudfil som du redan har på din hårddisk.

Isaac kan hantera ljudformaten *wav* och *mp3*. *mp3* tar betydligt mindre plats på hårddisken, men för att du skall kunna använda dig av *mp3*-ljud, krävs att din dator kan hantera *mp3*-format.

Export av bild och ljud

För export är förfarandet snarlikt. Högerklicka på en bild, välj **EXPORTERA BILD...**, bestäm i vilken mapp på datorn du vill lägga in bilden. Ge den ett namn och exportera den dit.

Man kan också välja **EXPORTERA LJUD...** och göra samma sak med ljudet. Utanför Isaac är således bilden och ljudet fristående filer. Hela bildpaketet exporteras tillsammans bara om man skickar det i e-post eller förbereder det för CD eller webbsida (se B13 och B14).

B13. Skicka e-post

Man kan skicka e-post från Isaac, dock bara (ofta omärkligt) via Outlook Express (gratis tillgängligt på nätet). I mail följs bild och ljud åt..

text till sitt mail. Textlängden är begränsad till två rader normal sidbredd. Om du skriver ”Hej!” och sedan trycker , får det bara plats en sidbredds text till. Det kan alltså vara en poäng att avstå från radbrytning.

Mail med många bilder med ljud till blir ofta *mycket* tunga. Många kbyte blir lätt till Mbyte som blir till ... Låt därför inte varje mail innehålla för många bildpaket. Överväg om du istället för att skicka mail ibland skulle bränna en CD och skicka den istället.

Mailskickande via Isaac är egentligen lite av överkurs, men för dem som har möjlighet att ta emot Isaac-mail kan det vara fascinerande med samhörigheten mellan bild, ljud och text. Du kan dock inte vara alldeles säker på att mailet för alla mottagare ser likadant ut som det du sände. Somliga kan t.ex. inte spela upp ljudet via ljudpilen utan ljudet ligger som separata ljudfiler i brevhuvudet. Andra kan ha problem med att skriva ut bildbrev, allt beroende på mottagarens utrustning. Se också G2.

Tänk också på att om du svarar på ett tungt mail genom att klicka på **SVARA** (eller **REPLY**) följer oftast hela det gamla mailet med. Också svarsmailet blir då tungt - även om du bara skriver ”Fint!” Välj därför att endera skicka nytt mail eller att klicka bort det gamla innehållet i ditt svar.

Högerklicka på kuvertet på listan nertill i Isaac-rummet eller på in på **INSTÄLLNINGAR > E-POST**. Då kommer det fram en inställningsruta där du bl.a. skall fylla i SMTP-server, användare och lösenord.

Outlook Express måste vara installerat på din dator för att du skall kunna skicka Isaac-mail. Har du redan en fungerande kommunikation med Outlook Express behöver du inte fylla i någonting i de tre inmatingsfälten. I annat fall är detta nödvändigt, åtminstone SMTPServer-namnet behövs. I inställningsrutan väljer man också vad som ska skickas, skriver in den text man vill ha med och sin egen mailadress.

Om man sedan vill skicka e-post, kan man dra den bild från vilken brevet skall utgå till kuvertet nedtill i Isaac-rummet. Om inställningar är gjorda skickas mailet direkt. Annars kommer det upp ett

Man kan som synes skriva rubrik och

Samma mail som på A15 ;-)

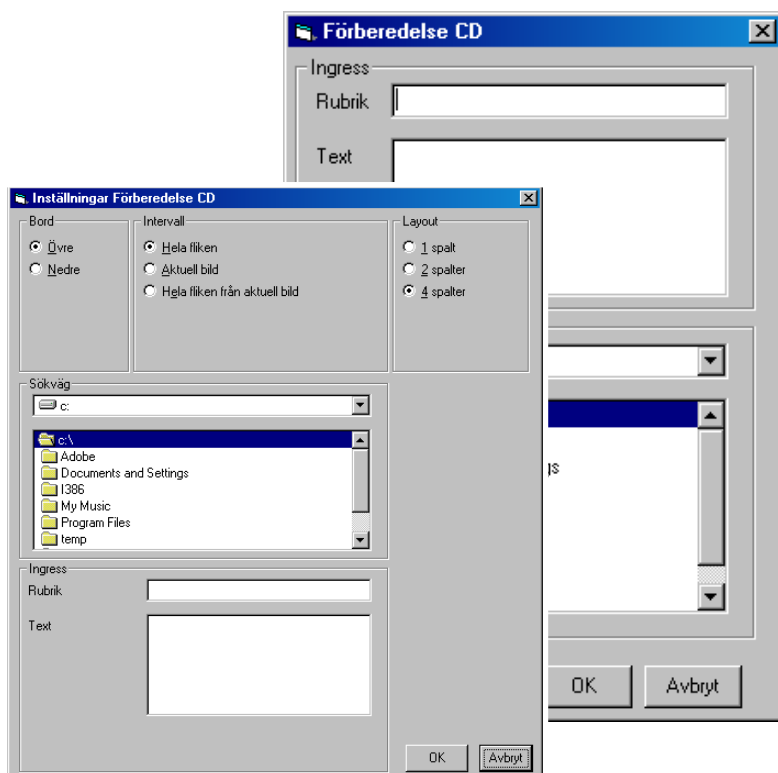

B14. Förbereda för CD och publicera på nätet

Att bränna CD eller publicera på nätet kan vara ett ekonomiskt sätt att överföra stora mängder data. Här beskrivs hur man för samman filer så att bild, text och ljud följs åt när man sedan bränner CD eller publicerar på nätet.

CD...

Gå in under Arkiv>Förbered för CD eller högerklicka på en flik för att komma till **FÖRBEREDELSE CD**. Då kommer det upp en ruta där du får välja var du vill placera

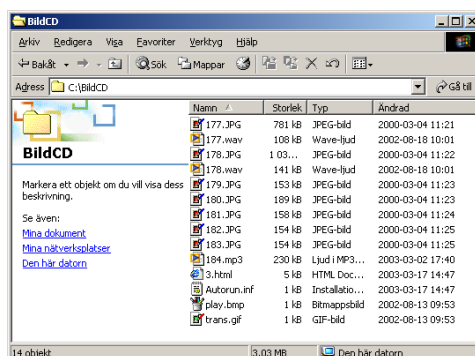
filerna och vilken rubrik och text du vill ha med. Dessutom finns där en knapp, ”Inställningar” med möjlighet att välja vad du vill skriva ut (från vilket bord och hur många) samt hur många spalter du vill ha bildpaketen sorterade i. När du efter alla dessa val klickar OK hamnar dina filer i den utvalda mappen.

Gå nu till den mappen på datorn på det sätt du brukar göra och markera *alla* filer som kommit upp där från Isaac – ett antal bildfiler, kanske ett antal ljudfiler, en fil ”Play.bmp”, en ”trans.gif”, en ”index.htm” och en ”autorun.inf” – och kopiera till CD. På CDn hamnar då filerna i en mapp med en undermapp, t.ex. ”Jakob files” och en fil ”Jakob.htm”.

Mottagaren av CDn behöver inte bekymra sig om detta – CDn startar av sig själv. Annars är det ”Jakob.htm” han ska klicka på. Det är mottagarens webbläsare som avgör om CD:ns bildpaket kommer upp på precis samma sätt som sändaren brände dem (jämför vad som stod om mail på B13).

... och på nätet

Vill du istället publicera sidan på nätet gör du på samma sätt fram till dess att filerna ligger samlade i den mapp där du vill ha dem. Sedan markera du dem alla och publicerar dem på webben på samma sätt som du brukar.

B15. Använda streckkoder

Varje bildpaket har en unik identitet i bild databasen. Det gör att man kan skriva ut bilderna med streckkoder. Med en streckkodsläsare kan man sedan läsa in bilderna och på så sätt forma nya berättelser.

Streckkodsläsaren i arbete

Stig besöker Gamla Vipeholm

Tomas lyssnar på musik

Streckkodsmärkning av bilder ger en fascinerande chans att vidga datorgränssnittet till att omfatta hela det område från vilket man med streckkodsläsare kan kommunicera med sin dator. Också människor med kognitiva funktionshinder kan då – med hjälp av en streckkodsläsare – ställa samman en berättelse, en uppmaning eller en fråga. Du som vill använda streckkodsmöjligheten får viktig information om hur du praktiskt kan gå tillväga under F3.

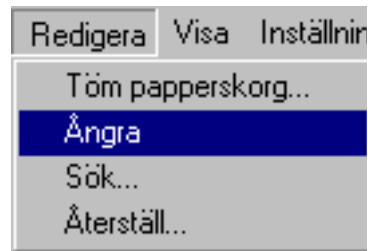
Varje bildpaket har en unik identitet i bild databasen. Det är denna unika identitet som gör det möjligt att man i **INSTÄLLNINGAR>UTSKRIFT** kan välja att skriva ut bilderna med streckkoder (andra valmöjligheter är att skriva ut datum och/ eller bildtext.

På Tryckolera, www.tryckolera.certec.lth.se, i Lund, där man *använder bilder för att prata med människor som inte har ord*, och där de idag har 50 000 digitala bilder, har streckkodsfunktionen sedan 1998 varit ett av de viktigaste verktygen. Lär gärna mer om Isaacs historia på www.certec.lth.se/isaac.

B16. Ångra senaste databasoperationen

*Detta är en funktion som troligen mycket sällan kommer till användning.
Den finns med mest för att det var onödigt att utesluta den.*

Vill du ångra en ändring under pågående arbete vid arbetsborden, gör du det enklast genom att sortera tillbaka eller slänga i papperskorgen.

En databasoperation som man kan ångra via **REDIGERA>ÅNGRA** är t.ex. en förändring i en pärm som satts tillbaka på hyllan, ett nytt hyllplan, etc. Man kan bara ångra den senaste databasoperationen.

B17. Lösenords-skyddade funktioner

Det finns två typer av lösenordsskyddade funktioner: de låsbara funktionerna och expertfunktionerna. Det kan vara olika lösenord och personer som utför eventuella låsningar respektive som sköter expertfunktionerna.

En ensam användare som själv klarar att hantera Isaacs alla funktioner har ingen anledning att lösenordsskydda något. Lösenordsbehov kan däremot komma till, om man är många användare, och om man vill ha låsbara funktioner så att det inte skall uppkomma alltför många onödiga och svåråterställda omkastningar, alltför mycket ljud eller vad det nu kan vara.

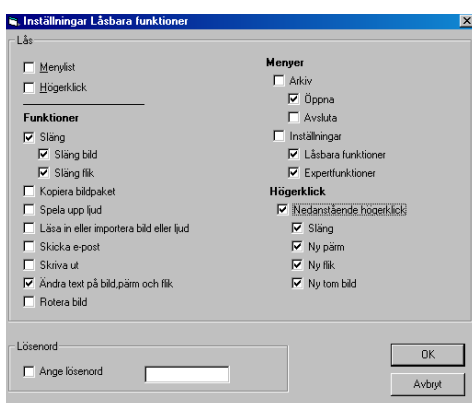
Behovet att lösenordsskydda och därmed åstadkomma en läsbarhet är ett helt annat än behovet att reservera vissa funktioner för en expert – t.ex. den datoransvarige på en skola.

Här nedan upprepas den beskrivning av de lösenordsskyddade funktionerna som fanns med redan under B3.

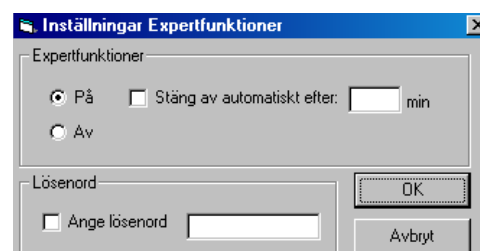
Låsbara funktioner

Det kan vara bra att utnyttja detta om man annars riskerar att få in alltför många pärmar och hyllplan i bokhyllan eller i övrigt få för mycket oreda i onödan genom utbytta utseenden på pärmar, omkastade bilder, etc. Ett exempel på vad vi rekommenderar som en ”barnsäker” inställning hittar du nedan. Gå till **INSTÄLLNINGAR>LÅSBARA FUNKTIONER**.

Det går att där lösenordsskydda

funktionen. Har man gjort det och så vill komma åt inställningsrutan också i det läge då menyraden är låst, använder man tangensbordskommandot Alt-Ctrl-9.

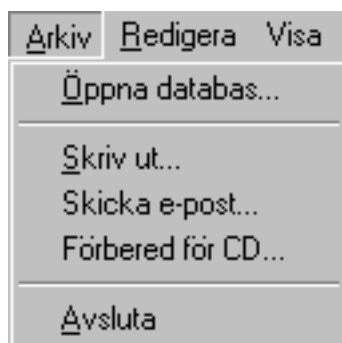
Expertfunktioner

Till expertfunktioner har bara hänförs: **SLÄNG FLIK MED BILDPAKET** (annars tillgängligt via högerklick på flik), **SLÄNG PÄRM** (annars tillgängligt via högerklick på pärm), **SLÄNG HYLLPLAN** och **NYTT HYLLPLAN** (annars tillgängligt via högerklick på hyllplan), **TÖM PAPPERSKORGEN** och **ÅTERSTÄLL**. Antingen aktiverar man alla dessa möjligheter eller ingen av dem. De kan ställas in till att vara aktiva under viss tid.

ÅTERSTÄLL är den funktion som beskrevs under B9: då man letar i papperskorgen efter slängda bildpaket som man vill återställa. Det finns kryssrutor där för återställning bara av markerade element eller för samtliga i söklistan. Själva återställningen sker sedan med hjälp av en särskild knapp. Om flik, pärm eller hyllplan där ett återställt bildpaket skall sättas in inte längre finns, återskapas det automatiskt (i samma form som tidigare).

B18. Öppna databasen. Avsluta.

Att öppna databasen och att byta databas är funktioner som är viktiga när du skall göra säkerhetskopiering (se avsnitt C) och när du kanske någon gång skall uppgradera dig till senare Isaac-versioner.

Gå till **ARKIV>ÖPPNA DATABAS** och skaffa dig på så sätt en inblick i det som finns lagrat där. Databasen behöver säkerhetskopieras med jämna mellanrum. Den kan också behöva bli överförd till eventuella kommande generationer av Isaac-programmet. Dessutom kan det på sikt bli aktuellt för dig att vilja gå mellan olika databaser.

I ovanstående ruta hittar du även **AVSLUTA PROGRAMMET**. Väljer du detta, avslutas programmet med bibehållande av alla de ändringar som du gjort i databasen under användningen utan att du sparar dem via några explicita **SPARA**-knapptryckningar.

I avsnitt "C" handlar det om säkerhetskopiering. Det är smart att läsa!

B19. En miniöversikt

När du nu redan använt dig av många av Isaacs möjligheter, vill vi avsluta detta avsnitt med en översikt dels över regler, dels över kommandon.

Regler

Som du märkt är Isaac baserat på *ett fåtal användarregler*. Fördelen med *enkelhet genom starka begränsningar* är att man snabbt kan lära sig reglerna så att de sitter i ryggmärgen. Därmed kan man bättre koncentrera sig på innehållet.

Detta är själva basen:

1. BILDPAKETET SOM MINSTA ENHET I EN

HIERARKI: Allt vilar på enheten bildpaket, dvs. en bild som kan ha både text och ljud. Bildpaket kan skapas, kopieras och slängas. De ingår i en hierarki där bildpaket är knutet till flik, flik till pärm, pärm till hyllplan. Ett och samma bildpaket kan bara finnas på en flik, en flik bara i en pärm, en pärm bara på ett hyllplan. När ett bildpaket kopierats till en annan flik, kanske i en annan pärm, kanske på en annan hylla, är detta bildpaket likvärdigt med det första (men det tar nästan ingen extra plats på hårddisken).

2. BILDPAKETET SOM ARBETSOBJEKT:

Det är egentligen bara tre operationer som man kan utföra med ett redan skapat bildpaket: omskapa det med nytt ljud och text (vad gäller ”Tom bild” kan man också importera in en bild till den), kopiera bildpaketet till andra lägen på flikar och i pärmar och slänga det. Men de tre operationerna räcker för att resultatet skall bli att det går lätt att sätta

samma bildpaketet till vilka berättelser man vill. På så sätt kan man faktiskt *tala med bilder* via utskrifter, e-post, export, webbsidor.

3. EN INTUITIV ANVÄNDNINGSMILJÖ:

Hemma hos Isaac skall metaforerna bokhylla och arbetsbord tillsammans med strukturen bildpaket – flik – pärm – hyllplan hjälpa till att ge tydliga inre bilder för hur man skall göra.

4. PEKA- OCH-FLYTTA, DRAG- OCH-SLÄPP:

Alla grundläggande funktioner skall kunna hanteras med peka-och-flytta och drag-och-släpp.

5. PRAKTISKA HÖGERKLICKSMENYER:

För den användare som arbetar via menyer skall det vara högerklick som dominerar.

6. AUTOMATISK SPARA-FUNKTION:

Isaac sparar det man gjort utan att man klickar på något ”Spara”. Dessutom bibehålls alla inställningar sådana som de var vid närmast föregående liknande operation.

7. VÄNSTERKLICKSMENY MEST FÖR

INSTÄLLNINGAR OCH EXPERTFUNKTIONER:

Också på Isaac behöver det utföras grundinställningar, säkerhetskopieringar och städning. Detta görs från en standard Window-menulist.

Isaac-funktioner	Menyfritt	Via högerklick	Via menylist (vänsterklick)
Använda streckkod	X		
Avsluta			X
Bildspel	X		
Bläddra bilder, flikar och pärmar	X		
Egenskaper bildpaket		X	
Egenskaper flik		X	
Egenskaper pärm		X	
Egenskaper hylla		X	
Expertfunktioner			X
Export av bild		X	
Export av ljud		X	
Flytta pärm till arbetsbord	X		
Förbereda för CD-bränning		X	X
Förstora bild	X		
Import av bild		X	
Import av ljud		X	
Inläsning från kamera	X		
Inspelning av ljud	X	X	
Inställningar Bildspel			X
Inställningar Expertfunktioner			X
Inställningar Export av bild		X	X
Inställningar Export av ljud		X	X
Inställningar Förbered CD			X
Inställningar Import av bild		X	X
Inställningar Import av ljud		X	X
Inställningar In/uppspelning av ljud			X
Inställningar Läsbara funktioner			X
Inställningar Skicka e-post		X	X
Inställningar Skriva ut, papper		X	X
Inställningar Skriva ut, webb			X
Inställningar Streckkodsläsare			X
Kopiera bildpaket	X	X	
Lyssna på ljud	X	X	
Läsbara funktioner			X
Skapa ny flik		X	
Skapa ny pärm		X	
Skapa nytt hyllplan		X	
Skapa tom bild		X	
Skicka e-post	X	X	X
Skriva ut	X	X	X
Slänga bildpaket	X	X	
Slänga flik med bildpaket		X	(expertfunk.)
Slänga hyllplan		X	(expertfunk.)
Slänga pärm		X	(expertfunk.)
Sök		X	X
Töm papperskorg			X
Visa ikoner på pärmar			X
Visa nummer på flikar			X
Visa ramar kring bilder			X
Visa text på pärmar			X
Välj ikoner på pärmar		X	
Välj färg på pärmar		X	
Välj text på pärmar		X	
Ångra senaste databasoperation			X
Återställ			X
Öppna databas			X
Öppna pärm	X	X	

Översikt över

Isaac-möjligheter

Sammanställningen är till för att vara just en sammanställning över hur man kan hantera Isaacs möjligheter. De allra flesta av de grundläggande funktionerna kan utföras helt menyfritt. För dig som vill och kan använda dig av menyer, är det högerklick som dominerar (många funktioner kan bara nås genom högerklick). I översikten är de menyfria funktionerna inte alls så många som högerklick respektive vänsterklick på menylist. Men ser man till utnyttjandegraden är de menyfria funktionerna de vanligaste, också för den läskunnige användaren. Det menyfria dominerar alltså över högerklick som i sin tur används långt mer än vänsterklick via menylist.

C. Säkerhetskopiering

1. Billig försäkring 50
2. Lämplig lagringsenhet 51
3. Säkerhetskopiera databasen 52
4. Säkerhetskopiera bilder och ljud 54

C1. Billig försäkring

Den dag då alla bilder försvunnit från hårddisken önskar man att säkerhetskopiering blivit till en vana.

Det är dumt att inte säkerhetskopiera!

Hårddisken är ett utmärkt ställe att förvara bilder och ljud på, men det är inte riskfritt. Genom att då och då göra en kopia av det som ligger på hårddisken och placera den på annat ställe eliminerar man riskerna betydligt. Detta har stora likheter med att ta en försäkring.

TILLRÄCKLIGT OFTA

Det viktiga är att göra säkerhetskopiering tillräckligt ofta. Hitta på en bra minnesregel som gör det lättare att komma ihåg när man skall säkerhetskopiera Isaac. Det kan till exempel vara när man betalar månadens räkningar. Om man lagt in särskilt mycket nytt material under en tid, till exempel under semestern, är det bra att göra en extra kopia genast.

NÄR INTRÄFFAR MISSÖDEN?

Den vanligaste anledningen till förlust av data är misstag vid användningen av datorn. Det kan vara vad som helst som man tror är alldeles oskyldigt men som genom oförsiktighet eller oförstånd kan leda till att något raderas på hårddisken. Även om den som ansvarar för datorn är ofelbar kan det finnas andra användare som inte är det.

KRASCH

Haveri, så kallade diskkraschar, är inte så vanliga som man skulle kunna tro av alla historier som är i svang, men då de inträffar blir följderna ofta ganska svåra. Ta alltså även detta på allvar, det händer faktiskt att hela hårddisken bara plötsligt en dag är helt oåtkomlig.

Om detta händer, lämna alltid in datorn till en erfaren reparatör, till exempel genom att kontakta firman som sålde den en gång. Det kan vara ett fel som går att laga och då kanske inga data gått förlorade. Gör inget förhastat på egen hand som i värsta fall kan orsaka större skada än diskkraschen.

C2. Lämplig lagringsenhet

Säkerhetskopiera kataloger kan man göra med hjälp av en vanlig CD-brännare.

Först gäller det att välja ett medium för lagring av säkerhetskopian. Det bör vara tillräckligt långlivat och inte för dyrt. CD-ROM är ett utmärkt alternativ, en CD-brännare har man stor glädje av ändå. Skivorna är billiga, beständiga och lätta att förvara. Så länge man inte har mer bilder och ljud än att de får plats på en CD är detta att rekommendera. Många program klarar att kopiera mer än så och delar då själv upp filerna på flera skivor.

SAMMA STÄLLE!

Bestäm ett lämpligt ställe att förvara kopiorna på och lägg dem sedan alltid där. Chansen blir då större att hitta de gamla kopiorna även om Isaac inte blivit använt på länge. Välj helst en plats i ett annat rum än där datorn står. Därmed minskar risken att bli av med alla data vid en brand. Lägg gärna då och då över den senaste kopian till det ställe där andra värdesaker förvaras, till exempel ett bankfack.

ETT ANNAT PROGRAM ÄN ISAAC

Använd det program som hör till CD-brännaren eller ett särskilt program för säkerhetskopiering. Numera ingår dessa funktioner ofta i Windows.

Kopiera över hela kataloger och inte enskilda dokument (filer), då blir det lätt att sedan ladda tillbaka om det skulle behövas. Ställ in programmet så att även underkataloger tas med.

KOLLA DIREKT!

När kopieringen är klar, sätt in skivan i CD-läsaren och inspektera innehållet i några av de kopierade katalogerna för att t.ex. kontrollera att de inte är tomma.

Dubbelklicka också gärna på några dokument för att se att de går att läsa. Genom ett par sådana stickprov kan man lätt övertyga sig om att själva kopieringsprocessen fungerat.

KOPIERA SMART

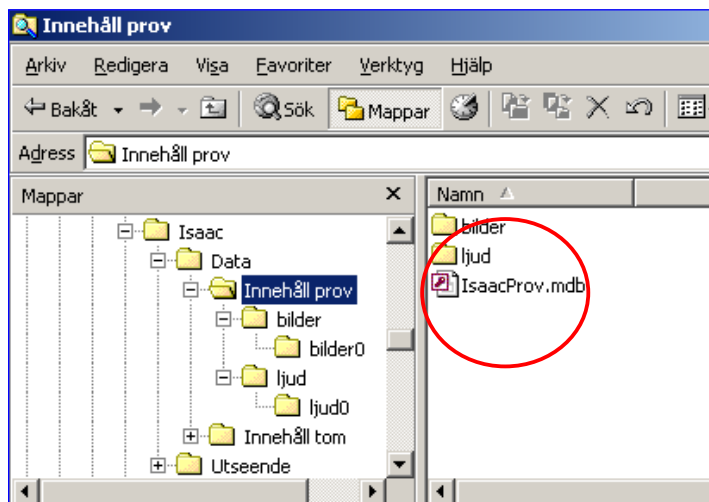
I kapitlet om hur Isaac fungerar finns en beskrivning av hur bilder och ljud är lagrade på hårddisken. De är kronologiskt uppdelade i ett antal olika kataloger. Om man bokför sina säkerhetskopior ordentligt räcker det därför att varje gång bara kopiera de kataloger där den senaste informationen finns. Övriga kataloger är oförändrade och finns redan på äldre kopior. Med själva databasen är det emellertid annorlunda, se nästa avsnitt.

OM DET BLIR FÖR MYCKET

När man samlat riktigt mycket material kan det bli opraktiskt att säkerhetskopiera till CD. I kapitlet om tillbehör senare i denna handledning finns råd om vilken typ av enhet man då kan skaffa. Där beskrivs även de särskilda program som behövs.

C3. Säkerhetskopiera databasen

Om man vill gardera sig mot de vanligaste situationer då bilder och ljud kan försvinna eller hamna i oreda skall man säkerhetskopiera databasfilen ofta.

Det är databasen i Isaac som håller reda på allt om hur bilder, ljud, flikar och pärmar hänger samman. Därför är det speciellt viktigt att alltid ha en aktuell kopia på själva databasfilen. Den heter till exempel IsaacProv.mdb och finns alltid på ett bestämt ställe på hårddisken. I kapitel D, ”Så här fungerar Isaac”, beskrivs detta närmare.

MINSTA ÄNDRING

Så fort man gör någon förändring i pärmar, till exempel lägger till en bildtext eller kopierar ett bildpaket till en annan pärm, ändras innehållet i databasfilen. Den är inte mer än högst några få megabyte stor och man kan ha flera

kopior av den på hårddisken utan att det går åt särskilt mycket utrymme.

Om databasfilen skulle skadas eller försvinna finns visserligen bilder och ljud kvar var för sig, men de kan vara svåra att hitta och att para ihop om pärmar är borta. Även i det fall någon av misstag eller oförstånd gjort en massa onödiga förändringar bland bilder och pärmar kan det vara svårt att sedan reda upp. I dessa situationer kan man vara i behov av att gå tillbaka till en känd och fungerande version av databasen.

SPARA PÅ HÖG

Ett bra sätt att med minimalt besvär öka säkerheten är därför att ofta göra en kopia av databasfilen på samma hårddisk som originalet. Skapa en särskild katalog för detta ändamål på något ställe som är lätt att hitta. Ta sedan för vana att ofta göra en kopia av databasfilen och lägga den där. Efterhand kan man sedan radera de äldsta kopiorna.

Detta hjälper visserligen inte vid en diskkrasch, men det räcker när det av någon anledning blivit oreda bland bilderna. Då vill man gärna ha allt återställt som det såg ut så nyligen som möjligt. Det är en god vana att normalt göra en sådan kopia då man just laddat in nya bilder eller ljud.

Har du operativsystem på svenska heter mappen under c "program" istället.

Gör en säkerhetskopiering och använd den.

Så här går det till att göra en **kopia av databasfilen** och lägga den i en annan katalog på samma hårddisk:

1. Leta reda på katalogen *Isaac* under *C:\Program files*. Använd till exempel *Utforskaren* eller utgå från *Den här datorn* på skrivbordet och klicka vidare.
2. I katalogen *Isaac* finns ett antal underkataloger, varav en heter *Data* och innehåller en eller flera kataloger med namn som *Innehåll1*. I var och en av dessa finns en fil med namn som *Isaacprov.mdb* plus ytterligare kataloger med namnen *Bilder* respektive *Ljud*.
3. Välj ut den databasfil som är aktuell, högerklicka på den och välj *Kopiera*.
4. Leta sedan reda på den katalog där kopiorna på databasfilen skall läggas.
5. Högerklicka på den och välj *Klistra in*. (Både *Kopiera* och *Klistra in* kan även göras med kortkommandon via tangentbordet).
6. Varje kopia märks automatiskt med dagens datum, vilket man har användning av när man vill städa bland kopiorna eller ladda tillbaka den senaste. Det räcker egentligen med att alltid ha de två senaste kopiorna lagrade.

Om man hamnar i en situation där det blir aktuellt att **utnyttja en sådan kopia** gör man så här:

1. Avsluta *Isaac* om programmet är i gång.
2. Leta reda på den databasfil som skall bytas ut och ändra namnet t.ex. till *IsaacProv_gammal.mdb*.
3. Öppna katalogen där säkerhetskopiorna ligger, högerklicka på den fil som skall användas och välj alternativet *Kopiera*.
4. Högerklicka på den katalog där den nyss namnändrade databasfilen ligger och välj *Klistra in*.
5. Öppna denna katalog och se till så att den just inkopierade databasfilen får korrekt namn.
6. Starta *Isaac* igen och kontrollera att den återladdade filen fungerar genom att öppna och inspektera några pärmar.

TÄNK PÅ ATT allt nytt material som laddats in sedan säkerhetskopieringen gjordes nu saknas i pärmar. Alla bilder och ljud ligger fortfarande kvar i sina kataloger men utan koppling till flikar och pärmar. Beroende på vad som är anledningen till att man laddar in säkerhetskopieringen går det ibland att hantera detta.

Om det är möjligt använder man i sådana fall den databasfil som skall bytas ut för att exportera alla nya filer till en katalog på hårddisken och noterar namnen noga. När den nya databasfilen är i drift kan man sedan importera materialet igen och sätta in det i rätt pärmar.

C4. Säkerhetskopiera bilder och ljud

Den största mängden data som Isaac hanterar utgörs av bilder och ljud, vilket gör det viktigt men också svårt att alltid ha en aktuell säkerhetskopia.

Enligt vad som beskrivs närmare i kapitel D lagras bilder och ljud var för sig i kataloger som innehåller högst 1000 stycken i varje. Lagringen sker strikt kronologiskt, dvs. när en katalog blivit full lagras aldrig mer något nytt i denna. Det är alltså bara i en katalog för bilder och en för ljud som det mest aktuella materialet finns. Om man kontrollerar det datum då katalogen skapades kan man få en fingervisning om hur gammalt innehållet är.

KATALOGER I ORDNING

Denna kunskap om hur allt ligger lagrat kan man utnyttja för att underlätta säkerhetskopieringen. Om man noga håller reda på vad man kopierar varje gång behöver man inte ta med mer än de kataloger som fyllts på sedan förra gången. Enklast håller man reda på detta genom att med vattenfast filtpenna skriva datum och katalognamn direkt på den CD som innehåller kopian. Eftersom databasfilen enligt föregående avsnitt är så pass liten jämfört med resten bör man alltid ta med den också.

Ha!
Programmet kan
man slippa
säkerhets-
kopiera!

SÅ LÄNGE ALLT RYMS PÅ EN CD

Så länge man inte har mer än vad som får plats på en CD är det emellertid både enklast och säkrast att kopiera allt Isaac-material utom själva programmet varje gång man säkerhetskopierar. Har man ett program som klarar av att automatiskt dela upp kopian på flera CD går det också lätt. Genom att dessutom förvara de senaste CD-kopiorna på olika ställen minskar man kraftigt effekterna av ett stort haveri. Då kan man alltid återställa en ganska modern version av allt som fanns i Isaac och bara det allra senaste behöver gå förlorat.

Själva programmet behöver egentligen inte säkerhetskopieras om man sparar alla originalfiler som använts vid installationer och uppgraderingar.

Normalt ändras ingen av filerna som tillhör själva Isaac-programmet annat än vid installation, uppdatering och uppgradering vilket sker genom nerladdning av fil från nätet. Denna sköter sedan om allt som behöver göras på datorn.

Om man vill vara säker på att kunna återställa allt efter ett riktigt haveri bör man ta en separat CD-kopia av varje sådan installationsfil.

D. *Så här fungerar Isaac*

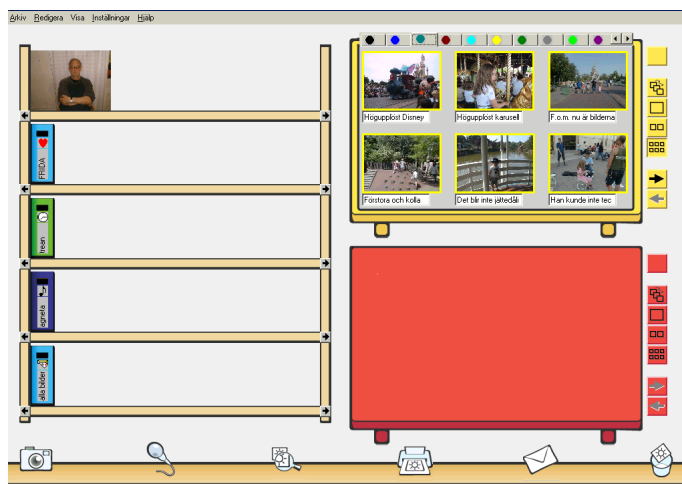
1. Program, databas och filer **56**

2. Så här ligger Isaac på hårddisken **58**

D1. Program, databas och filer

Normalt behöver man aldrig bekymra sig om hur Isaac lagrar bild och ljud, men ibland kan det vara bra att veta.

Det Isaac visar på skärmen är en ordnad bild av den totala mängd bilder, ljud och text som man samlat. Ordningen har man själv skapat efterhand genom att arbeta med materialet. Just *ordning* är det viktiga med Isaac och det är en ordning som varje användare själv bestämmer över. Inom ramen för systemet med bildpaket, flikar, pärmar och hyllplan kan man ordna bilder och ljud precis hur som helst.

SAMLADE DATA

Hemligheten bakom detta är något som kallas *databasteknik* och som används i många av de datoriserade system vi kommer i kontakt med till vardags. Så snart man samlar en mängd data av liknande slag som skall vara lätt åtkomliga och kunna bearbetas eller presenteras på olika sätt lägger man in dem i en *databas*.

Därför kan Isaac också använda streck-koder, mer om det under F3

DATABASER I MÅNGA SAMMANHANG

Ett typiskt exempel är det register över samtliga artiklar som utnyttjas av kassorna i varje större dagligvarubutik. Streck-koden på varje vara fungerar som "personnummer" och används för att leta reda på alla uppgifter om varan som finns lagrade. Priset på en vara finns bara på ett enda ställe i denna databas men används i alla de sammanhang där pris förekommer. Vid en prisjustering behöver man därför bara ändra på ett ställe.

EN BILD, ETT LJUD

På samma sätt finns varje bild och ljud bara lagrade på ett ställe i Isaac men kan ingå i många bildpaket under flera flikar i pärmar på olika hyllor. →

Isaac sparar själv!

ISAAC SPARAR AUTOMATISKT

När ett bildpaket kopieras från en pärm till en annan, lämnar operationen inga spår efter sig bland bild- och ljudfilerna. Däremot sker en liten ändring i databasen, och till skillnad från många andra program sparar Isaac genast en sådan ändring på hårddisken. Därför finns det inga kommandon av typen *Spara* i Isaac – allting sparas automatiskt hela tiden.

Ett steg
kan Isaac ångra

ÅNGRA "BACKAR" I DATABASEN

Kommandot *Ångra* återställer den senaste ändringen som gjorts i databasen. Många åtgärder som t.ex. att öppna en pärm och lägga den på ett av borden påverkar emellertid inte databasen. Man kan givetvis ångra sig och ställa tillbaka pärmen på vanligt Isaac-sätt, t.ex. dra-och-släpp, men man kan inte ångra ändringen som en databasoperation för det har den aldrig varit.

.wav .mp3
.bmp .jpg .gif
.eps .tif

FILFORMAT

Isaac klarar av att hantera ett antal olika filformat för både bilder och ljud. Oftast behöver man därför inte tänka på vilka format som används utan bara betrakta en bild just som en bild. I vissa fall kan det emellertid spela roll t.ex. för hur mycket plats som går åt på hårddisken och då kan man be Isaac konvertera formatet vid inläsning eller export.

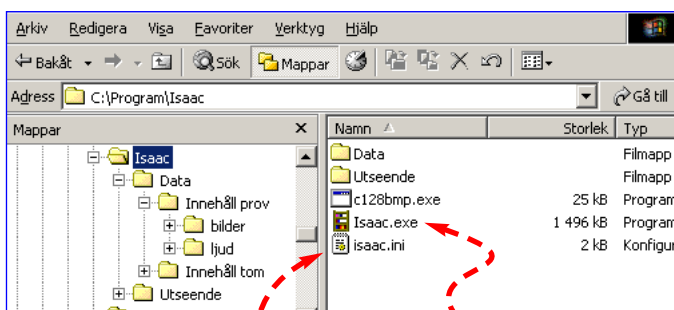
D2. Så här ligger Isaac på hårddisken

För att ett program ska fungera behövs olika slags filer. De vanligaste man möter som användare är såna som slutar på till exempel .doc och .jpg: textdokument och bildfiler. Men det finns många fler!

ALLT HÄNGER IHOP

Alla dokument (filer) som hör till Isaac finns samlade i en speciell katalog (mapp) om inget annat bestämts då programmet en gång installerades. Denna katalog heter givetvis *Isaac* och ligger på datorns systemdisk i en katalog som heter *Program files* eller något liknande. På datorspråk skriver man katalogens namn så här:

C:\PROGRAM FILES\ISAAC

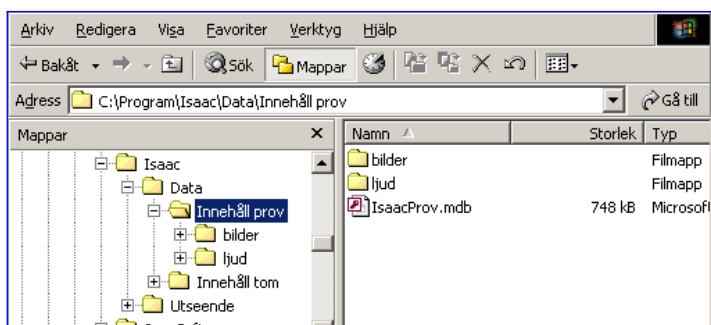

HUR SER DET UT I WINDOWS?

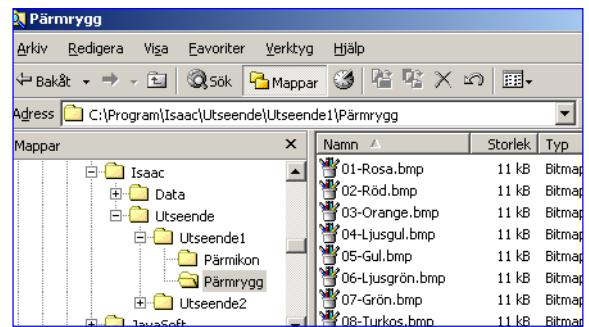
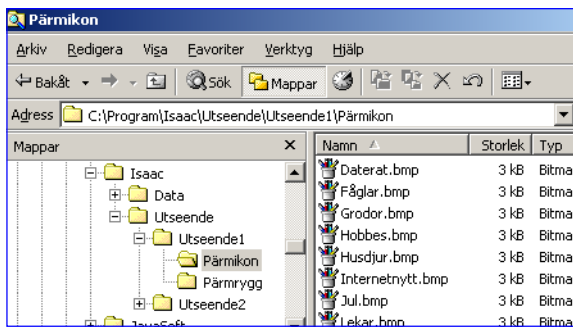
Med hjälp av Windows Explorer kan man se hur kataloger och dokument är ordnade på hårddisken. På bilden nedan har man öppnat Isaac-katalogen så att vi kan se dess innehåll: tre dokument och två nya kataloger.

Ett av dokumenten är själva Isaac-programmet med sin ikon i form av en liten bokhylla. Det andra dokumentet med samma namn innehåller alla inställningar som användaren gärna vill skall sparas till nästa gång programmet används. Sedan ligger där ytterligare ett program (c128bmp) men det finns med enbart av tekniska skäl (streckkoderna) och behandlas inte vidare här. Allt annat som tillhör Isaac – och det är inte lite – finns i de båda katalogerna **DATA** och **UTSEENDE**.

Inuti **DATA** finns två nya mappar där själva innehållet lagras, en av dem med data på prov och den andra i stort sett tom. Bilden intill visar vad som finns inuti den första, den

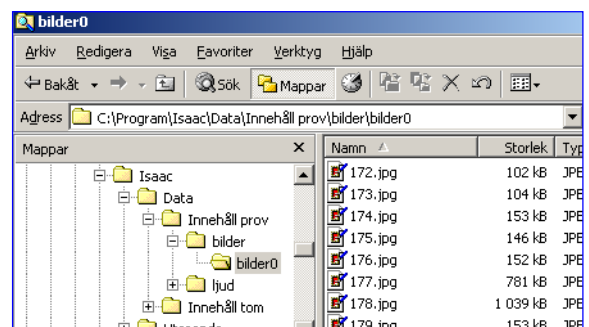
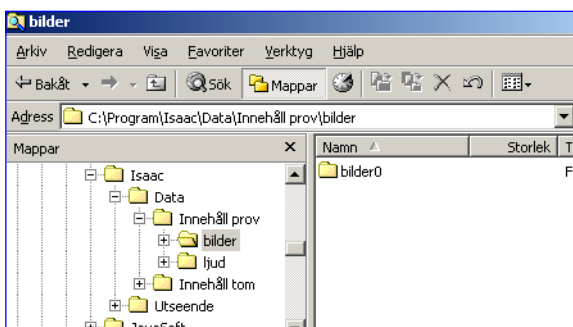

som heter **INNEHÅLL PROV**. Där hittar vi två nya mappar och själva Isaac-databasen. I denna finns allt lagrat om hur bilder, ljud och text kombinerats till bildpaket och sedan lagts in på bestämda ställen under flikarna i alla de olika pärmarna på hyllorna.

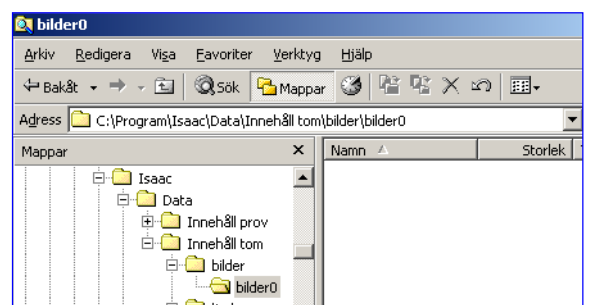
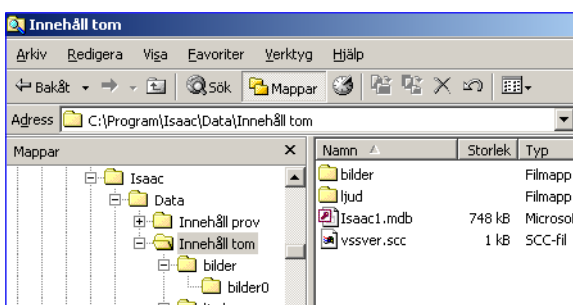
FLERA "SKAL" ÄR MÖJLIGA ATT HA

Förutom programfilen **ISAAC.EXE** hör det en hel del grafik till applikationen, som används vid uppritning av allt som finns hemma hos Isaac. Eftersom det skall vara möjligt att välja mellan olika slags formgivning finns det utrymme för flera upplagor av denna grafik. Dessa finns lagrade i katalogerna **UTSEENDE1**, **UTSEENDE2** osv. i katalogen **UTSEENDE** under **ISAAC**.

FILNAMN I DATABAS + FIL I MAPP

Bilder och ljud ligger lagrade separat som vanliga filer i katalogerna bilder och ljud medan de i databasen ligger bara som filnamn. För att filsystemet snabbt skall kunna hitta en viss fil fördelas de på flera kataloger med tusen filer i varje enligt enligt exemplet som visas ovan. Lagringen går till så att det alltid finns lika många ljud- som bildkataloger.

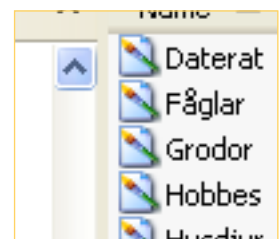
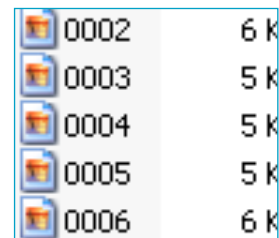
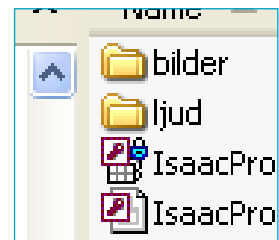
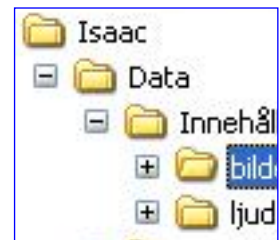
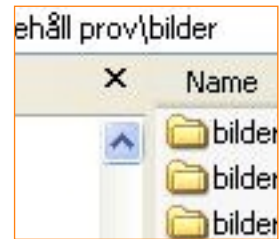

EN TOM MAPP ATT BÖRJA PÅ

Med Isaac följer två olika uppsättningar innehåll. En motsvarar den provpärm man normalt ser på översta hyllan medan den andra är helt tom på bildpaket. Det är den senare som visas ovan.

E. Installera Isaac

1. Installation 62

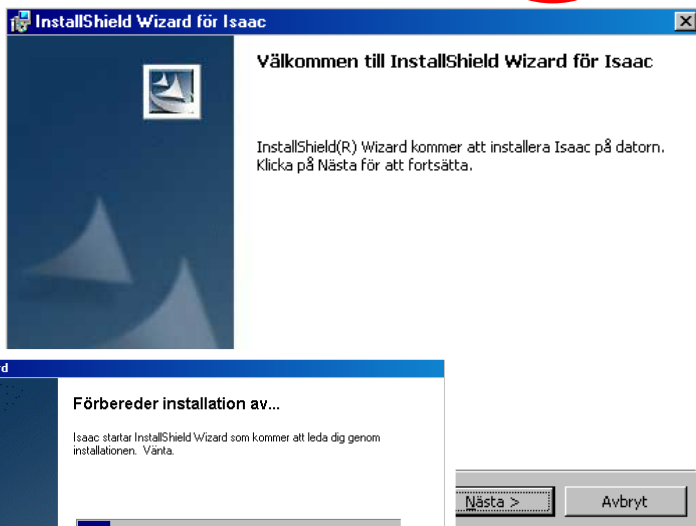
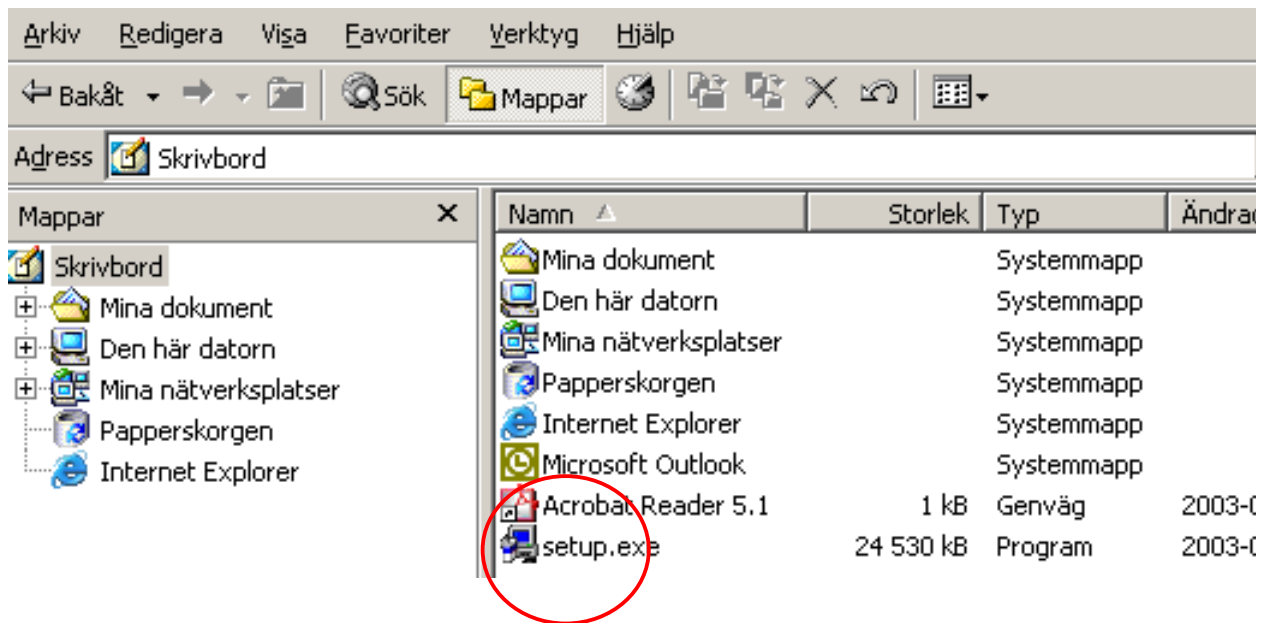

E1. Installation

Installationen är så enkel att det knappt behövs någon handledning.

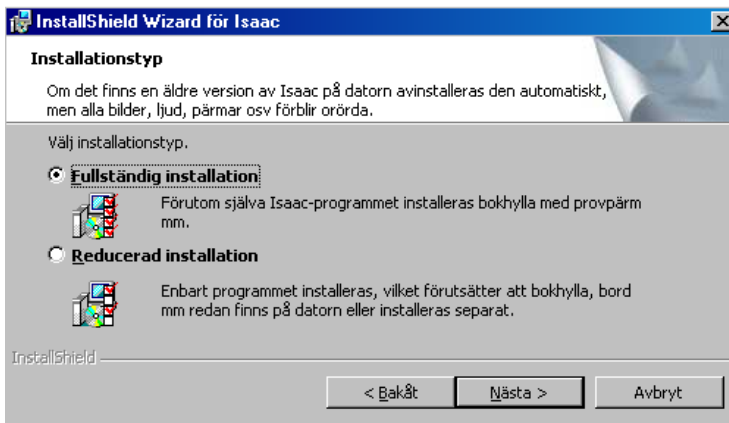
Ladda ner Isaacs installationsfil och spara den på t.ex. skrivbordet på din dator, där det är lätt att hitta den. Eftersom filen är på hela 25 Mbyte väljer man kanske att

göra nerladdningen på en dator med bättre anslutning till internet än den där programmet sedan skall användas och transporterar filen via CD sista biten.

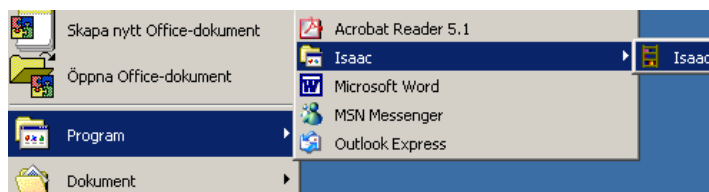
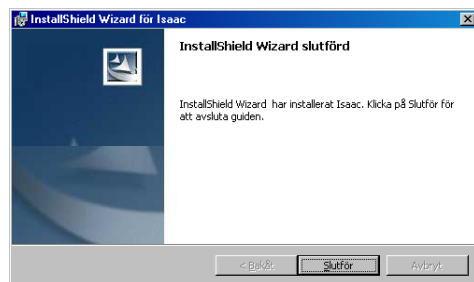
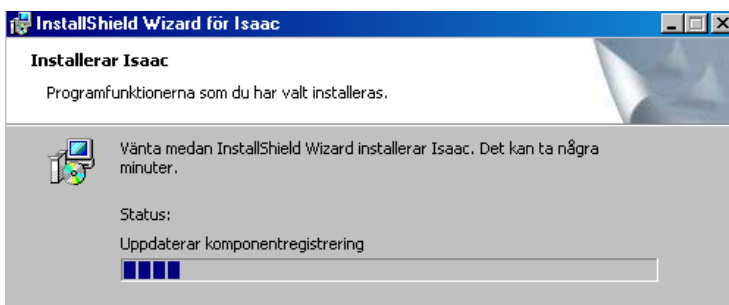
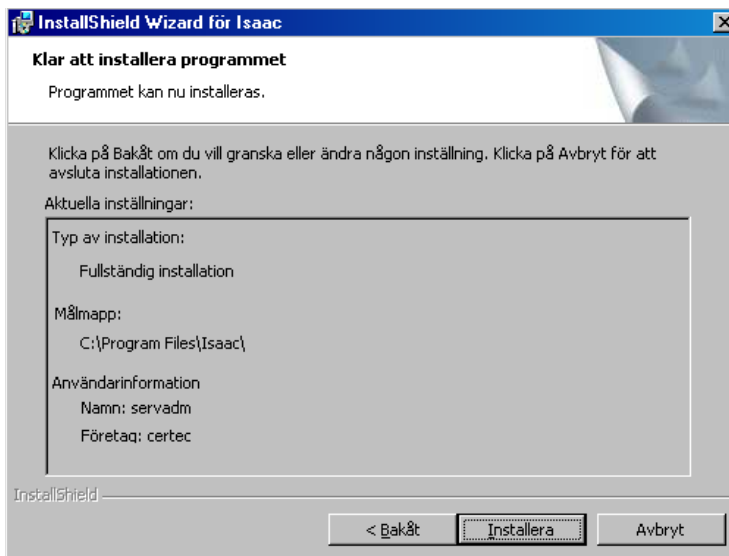
Väl på plats dubbelklickar man på filen för att sätta igång installationen.

Därefter följer man instruktionerna steg för steg genom att helt enkelt klicka på standardalternativen *Nästa*, *Installera* respektive *Slutför*.

OBS! Om man redan använder Isaac och bara skall installera en ny programversion skall man välja det andra alternativet. Då följer inga pärmar med.

Den gamla versionen av själva programmet Isaac avinstalleras automatiskt då den nya installeras.

Sedan är det bara till att gå in via startmenyn och hitta Isaac bland programmen. När man klickar på den symboliska lilla bokhyllan startar Isaac.

Isaac avinstalleras som varje annat program.

F. *Dator med tillbehör*

1. Dator och grundsystem 66

2. Viktiga tillbehör 67

3. Streckkodsläsare 68

4. Bandstation 69

F1. Dator och grundsystem

Isaac går att använda på de flesta datorer med Windows, men för att det skall bli meningsfullt måste man ha lite tillbehör också.

Isaac ställer inga stora krav på själva datorn bara den har Windows 95 eller någon senare version av detta operativsystem (98, NT, 2000, Me, XP osv). Om datorn är från 1998 eller senare bör det inte vara några problem, är den äldre kan mängden RAM eller hårddisk möjligen vara i minsta laget.

Följande är de viktigaste punkterna man brukar nämna när det gäller att karaktärisera en dators kapacitet.

- Processortyp och klockfrekvens i megahertz, som båda spelar en mycket underordnad roll när det gäller Isaac.
- Mängden primärminne eller RAM har större betydelse, men hur mycket som behövs beror på vilken digitalkamera man har (hur många pixlar varje bild innehåller) och vilken version av Windows som används. Om datorn är betydligt äldre än kameran kan det uppstå problem, annars normalt inte.
- Hårddiskens storlek, eller egentligen hur mycket utrymme som finns tillgängligt när Isaac installeras, påverkar mängden bilder och ljud man får plats med innan man måste köpa en till men inget annat. Hårddiskar är numera mycket billiga med tanke på deras storlek.

En enkel tumregel är att om man redan har en dator som använts för hantering av digitala bilder så duger den troligen även för Isaac.

Det speciella användningsområdet gör emellertid att man, förutom en digitalkamera, måste ha vissa tillbehör, där följande är de viktigaste:

- Mikrofon
- Färgskrivare
- Bildläsare (skanner)
- CD-brännare.

I nästa avsnitt följer en del tips om vad man bör tänka på när det gäller dessa. Därefter följer lite mer information om ett par speciella tillbehör:

- Streckkodsläsare
- Bandstation.

F2. Viktiga tillbehör

Förutom kamera och dator har man nytta av några tillbehör.

MIKROFON

Eftersom Isaac är lika bra på ljud som på bilder är det viktigt att både kunna spela in och spela upp ljud. Det duger gott med det vanliga ljudkort som brukar följa med de flesta datorer numera.

Mikrofon är däremot något som datorleverantörerna tar ganska lätt på. Om man tänker lägga in ljud till sina bilder bör man skaffa en ordentlig mikrofon försedd med fot eller stativ så att den kan stå för sig själv på bordet eller fästas på skärmen. När man talar in kommentarer eller förklaringar vill man ofta samtidigt se bilden.

FÄRGSKRIVARE

Så snart man lagt in några bilder i Isaac blir det aktuellt att skriva ut snygga kartor med utvalda motiv eller sekvenser. Moderna bläckstråleskrivare är så bra att man inte behöver köpa någon märk- värdig eller dyrbar sort, bara man ser till att den skriver med fyra separata färger.

BILDLÄSARE (SKANNER)

Även om man har tillgång till digital- kamera vill man kanske kunna plocka in färdiga bilder från annat håll, t.ex. tidningar. Man kan köpa en skanner för knappt mer än en tusenlapp som klarar original i A4-format och ger alldeles utmärkta resultat. Bättre än så behöver man bara för professionella ändamål.

CD-BRÄNNARE

Ett enkelt och billigt sätt när man vill arkivera eller skicka bildpaket är att föra över dem på en CD. Med Isaac kan man lätt välja ut just det man vill ha, placera bildpaketen i rätt ordning och sedan lagra det hela i valfri katalog på hårddisken. Därifrån kan man sedan föra över materialet i en enda operation med hjälp av sitt vanliga program för CD-bränning. I samband med Isaac behövs CD-brännare främst för säkerhets- kopiering, mer om detta finns att läsa i kapitel C. Om datorn man tänker använda inte redan har en CD-brännare bör man därför skaffa en. Det finns ett stort utbud av sådana i vanliga datorbutiker, både för inbyggnad och externa.

EXTRA HÅRDDISK

När man samlat ihop så mycket bilder att det börjar bli ont om plats på hårddisken kan det bli aktuellt att skaffa en extra hårddisk. Hårddiskar är numera förvånansvärt billiga i förhållande till hur mycket de rymmer.

Det är till exempel *mycket* billigare att lagra en bild på en nyköpt hårddisk än att låta en fotoaffär göra en papperskopia av den. Det är också billigare att låta bilden ligga kvar på hårddisken än att skriva ut den på den egna färgskrivaren. Utrymmet på disken kostar nämligen betydligt mindre i inköp än själva papperet man sätter i skrivaren.

När man vill att resultatet skall bli extra snyggt bör man skaffa särskilt utskrifts- papper för foton, "fotopapper" kallas det ibland. Sådant finns i små förpackningar, ofta hittar man dem på pappers- avdelningar.

F3. Strekkodsläsare

Genom att skriva ut bilder försedda med streckkoder skapas nya möjligheter att organisera och hitta bland bildpaketen.

Augustiäpple

2000-03-04

Isaac innehåller en speciell möjlighet att märka utskrivna bilder med unika streckkoder och sedan använda dessa som en del av ett speciellt användargränssnitt för sökning i databasen.

Strekkodsläsare finns inte att köpa i vanliga butiker eftersom de huvudsakligen används i speciella, professionella sammanhang. En större datorbutik kan emellertid ofta beställa hem en om man bara vet vilken det skall vara.

Eftersom det finns en hel del parametrar som man lätt kan ta miste på rekommenderar vi helt enkelt en specifik läsare enligt nedan, inte för att den är bäst utan för att den är bra och garanterat fungerar tillsammans med Isaac.

Strekkodsläsaren på bilden heter ScanPlus 1800SR och kommer från Intermec som är den världsledande tillverkaren. Den finns i en mängd olika utföranden och den som passar Isaac har artikelnumret 0-360052-00 (kostar i mars 2003 ca 2.200 kr plus moms). Det behövs även en liten nätadapter som man kan köpa som tillbehör. Eftersom Isaac skall kunna användas även på lite äldre datorer ansluts läsaren nämligen till serieporten.

Genom att läsa av streckkoderna här nedan ställer man in överföringshastighet och annat så att de överensstämmer med det som anges i Isaacs inställningar för strekkodsläsare (bilden under streckkoderna). Därefter lagras dessa inställningar permanent och helt automatiskt. Om läsaren inte används till något annat ändamål behöver man alltså bara göra dessa inställningar en enda gång.

9600 baud, 7 data bits, even parity, 2 stop bits
postamble = carriage return + line feed

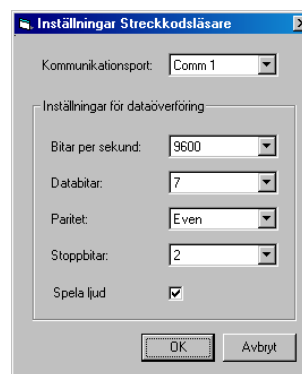
Postamble = none

Disable all symbologies

Code 128 / EAN 128

F4. Bandstation

Den som har så mycket material att det går åt många CD-skivor för att säkerhetskopiera bör fundera på att skaffa en bandstation.

Den här bandstationen heter TapeStore Travan, tillverkas av Seagate och kostar år 2003 ca 3.500 kr plus moms i datorbutiken. Man använder speciella bandkassetter som rymmer 20 eller 40 Gbyte, dvs i stort sett en hel hårddisk.

Ordet bandstation förknippar någon kanske med stora datorer i jättelika datorhallar, där män i vita rockar går runt och trycker på knappar. Liksom det mesta i datorvärlden har emellertid även bandstationerna blivit små och behändiga samtidigt som de blivit mycket billigare än tidigare.

Den sortens bandstation som kan vara aktuell för en Isaac-användare tar inte mera plats på frontpanelen än en vanlig diskettstation och ansluts invändigt på samma sätt som en hårddisk. Det finns några olika märken, men för att göra resonemanget konkret väljer vi ut ett exempel.

Programvara för backup följer med, men har man en modern version av Windows kan man med fördel använda de backupfunktioner som finns inbyggda där. Man kan till exempel ställa in vilka kataloger som det skall göras backup på och när backup skall tas (t.ex. kl 03.00 varje söndag).

Det enda man sedan behöver göra är att byta band. Man kan använda ett litet antal som får cirkulera, på det sättet finns det alltid minst ett par fullständiga generationers backup att tillgå om en diskkrasch skulle inträffa. Givetvis kan man även läsa tillbaka enstaka filer eller filerna i vissa kataloger.

G. *Finstilt*

1. Isaacs förhandsinställningar **72**

2. Programkrockar **73**

G1. Isaacs förhandsinställningar

*Det går att göra många inställningar i Isaac.
Hur många och vilka framgår av nedanstående uppräknings av förhands-
inställningar, s.k. defaultvärden.
Alla dessa inställningar kan givetvis ändras av användaren.*

1. VISA

Ikoner på pärmar
Text på pärmar
Ramar kring bilder

2. INSTÄLLNINGAR E-POST

Övre bordet
Hela fliken
2 spalter

3. EXPERTFUNKTIONER

På

4. EXPORT BILD

Övre bordet
Hela fliken
Bildformat JPG
Visa denna dialog vid varje export

5. EXPORT LJUD

Övre bordet
Hela fliken
Visa denna dialog vid varje export

6. INSTÄLLNINGAR FÖRBEREDELSE CD

Övre bordet
Hela fliken
2 spalter

7. INSTÄLLNINGAR KAMERA/ IMPORT BILD

Kameratyp: minneskort
Bildkvot: höjden är 1.0 gånger större än
bredden, tillåt en avvikelse på max 70%
Konvertering: format efter import JPG

8. INSTÄLLNINGAR LÄSBARA FUNKTIONER

Inget är låst

9. INSTÄLLNINGAR STRECKKODS- LÄSARE

Kommunikationsport: comm 1
Inställningar för dataöverföring:
Bitar per sekund 9600
Databitar 7
Paritet Even
Stoppbitar 2

10. INSTÄLLNINGAR UTSKRIFT

Övre bordet
Hela fliken
Layout: 6 bilder per sida
Tillägg: bildtext, datum

11. INSTÄLLNINGAR BILDSPEL

Vid konstant växlingsintervall:
byt bild efter 3 sekunder
Vid accelererande växlingsintervall:
börja med 5 sekunder, sluta med
1 sekund, sluthastigheten skall nås
medelsnabbt.

G2. Programkrockar

Datortekniken har ännu inte nått den mognaden att man kan utgå från att det som fungerar på den ena datorn också fungerar på den andra. Här kommer lite finstilt information som du eventuellt kan ha nytta av om du vill komma till rätta med problem att ta emot mail.

Den som tar emot mail med Outlook Express får normalt inga problem med Isaac-mail, såvitt vi kunnat utröna. Inte heller är det några problem med Outlook om man har Windows XP som operativsystem.

Problem med Outlook kan det däremot bli i Office 2000 om detta är intallerat med Internet Explorer 5.5 eller nyare. För att komma runt problemet ska man installera Internet Explorer 6 med Service Pack 1 och Office 2000 Service Release 3.

Internet Explorer installeras enklast via www.WindowsUpdate.com.

Office-uppgraderingen installeras enklast via: <http://office.microsoft.com/ProductUpdates/>

Dessa uppgifter är aktuella i mars 2003.

H. Register

- Antal bilder per sida 11, 28
Använda streckkod 43
Arbetsbord 9, 11
Arkiv 28
Avinstallation 63
Avsluta 46
Avvikelse bildkvot 30
Bandstation 69
Bildkvot 30
Bildljud 9, 12, 17
Bildpaket 12, 47
Bildserie 22
Bildspel 20
Bildtext 9, 12, 18
Bläddra denna flik 13
Bläddra med konstant hastighet 20
Bläddra med ökande hastighet 20
Bläddra med ljudstyrd hastighet 20
Bläddra nästa flik 20
BMP 40
Bokhylla 9
Bränna CD 42
Byta databas 46
CD-bränning 67
Certec 1, 3
Databas 56
Datum 18
Defaultvärden 72
Dra och släpp 10
E-post 23, 41
Egenskaper bildpaket 39
Egenskaper bokhylla 39
Egenskaper flik 39
Egenskaper hyllplan 39
Egenskaper pärm 39
Expertfunktioner 38, 45
Export av bild 40
Export av ljud 40
Extra hårddisk 67
Filformat 57
Flik 13, 31, 47
Flytta pärm till arbetsbord 10
Förbered för CD 42
Förbered för webb 42
Förhandsinställningar 72
Förstoring 19
HTML-publicering 42
Hyllplan 31, 47
Hårddisken 58
Högerklicka 27, 41
Ikon 27, 29
Import av bild 40
Import av ljud 40
Inpärm 18
Inspelning 17
Installation 62–63
Inställningar bildspel 20
Inställningar e-post 38
Inställningar
 export av bild 38
Inställningar
 export av ljud 38
Inställningar för-beredelser CD 38
Inställningar in/upp-
 spelning av ljud 38
Inställningar kamera/import
 av bild 38
Inställningar streckkods-
 läsare 38
Inställningar utskrift 38
JPG 40
Kamera 18, 30
Kopia av databasen 53
Kopiera bildpaket 15
Kortläsare 18, 30
Lagra ljud 16
Liggande bild 30
Ljud 9, 16
Ljudinspelning 17
Ljudstyr 20
Lyssna på ljud 16
Läsbara funktioner 38, 45
Lösenordsskyddade
 funktioner 38, 45
Mail 23, 41
Markör 10
Menyer 26
Menylist 28
Mikrofon 17, 67
Minneskort 18, 30
Mp3 14
Musik 16
Ny flik 31, 32
Ny pärm 31, 33
Nytt hyllplan 31, 33
Outlook Express 41
Panorering 21
Papperskorg 24
Peka och flytta 10
Programkrockar 73
Provpärm 14
Publicera på nätet 42
Pärm 9, 10, 47
Ramar 29
Redigera 29
Roter 30
Skanner 67
Skicka e-post 38
Skriva ut bildpaket/flik 28, 38
Skrivare 28, 67
Släng bildpaket 24, 34
Släng flik 34
Släng hyllplan 34
Släng pärm 34
Sortera bildpaket 15
Spara 22
Spela in 17
Spela upp 16
Streckkod 43
Streckkodsläsare 38, 68
Stående bild 30
Stänga pärm 11
Säkerhetskopiera 50–54
Sök 26, 31, 35
Text på pärm 27
TIFF 40
Titelbild 10
Tom bild 31, 32
Tom flik 13, 35
Tom pärm 33
Twain 30
Uppspelning 16
Utskrift 28, 38
Visa 29
Visa ikoner på pärmar 29
Visa ramar kring bilder 29
Visa text på pärmar 29
Välj färg på pärmar 27
Välj ikoner på pärmar 27
Välj text på pärmar 27
Vänsterklicka 28, 29, 47
Wav 14
Windowsmenyer 25
Zoomning 21
Ångra senaste databas-
 operationen 44
Återställ 37
Öppna databas 46
Öppna pärm 10